

KRZYSZTOFORY

Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa

24

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa
Kraków 2006

Kolegium Wydawnicze Muzeum Historycznego Miasta Krakowa /

Editorial Board of the Historical Museum of the City of Kraków:

Michał Niezabitowski (przewodniczący / President)

Elżbieta Firlet

Ewa Gaczoł

Grażyna Lichończak-Nurek

Wacław Passowicz

Stanisław Piwowarski

Jacek Salwiński

Maria Zientara

Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa /

Krzysztofory. Scientific Bulletin of the Historical Museum of the City of Kraków

Redaktor / Editor:

Anna Biedrzycka

Współpraca redakcyjna / co-editor:

Monika Burzyńska

Projekt graficzny / Graphic Design:

Monika Wojtaszek-Dziadusz

Ilustracje / Illustrations:

Agencja Fotograficzna „Światowid”, D. Bodzioch, A. Drozdowski, R. Fheodorovetz,

A. Filipowicz, Ł. Holcer, R. Korzeniowski, I. Krieger, F. Myszkowski, M. Niechaj,

F. Nowicki, B. Ostrowska, J. Ryś, W. Rzewuski, J. Sebald,

S. Stadler, E. Węglowski, J. Wolski

Tłumaczenie streszczeń na język angielski/ Translation of abstracts into English

Piotr Mierzwa

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku / Typesetting:

„AKNET” Krzysztof Kogut, www.aknet.biz.pl

Druk / Printing:

DjaF

Wydawca / Publisher:

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa / The Historical Museum of the City of Kraków

Rynek Główny 35

31-011 Kraków

tel. 012-619-23-00

www.mhk.pl

e-mail: dyrekcja@mhk.pl

© Copyright by Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, 2006

ISSN 0137-3129

Kronika działalności Muzeum Historycznego Miasta Krakowa 2003–2004

Opisane lata stanowią przełomowy okres w najnowszej historii Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. 28 sierpnia 2003 roku zmarł jego długoletni dyrektor Andrzej Szczygieł. Do czasu powołania nowego, którego zgodnie z decyzją prezydenta Krakowa Jacka Majchrowskiego miano wyłonić w drodze konkursu, kierowania muzeum podjął się wicedyrektor Wacław Passowicz. Okres oczekiwania na ogłoszenie, a następnie rozstrzygnięcie konkursu, napięcie z tym związane, szczególnie zaś ostra kampania prasowa nie pozostawały bez wpływu na atmosferę pracy, wywołując przygnębienie i obawy o przyszłość placówki. Konkurs odbył się 18 grudnia 2003 roku, kandydatami byli: Piotr Boroń, Urszula Imamura, Michał Niezabitowski, Wacław Passowicz, Jan Pawlicki, Stanisław Piwowarski, Ryszard Skowron oraz Bogusław Sonik. 19 grudnia 2003 roku ogłoszono wynik konkursu – dyrektorem został kustosz Muzeum Historycznego Miasta Krakowa Michał Niezabitowski.

Wraz ze śmiercią Andrzeja Szczygieła i wyborem nowego dyrektora, który objął stanowisko 1 stycznia 2004 roku, została zamknięta trwająca prawie 20 lat karta historii naszej instytucji. W przedstawionym programie dyrektor Michał Niezabitowski wskazał na potrzebę sformułowania na nowo misji muzeum. Najbardziej lapidarnie można ją wyrazić następująco: „Poznać i umożliwić poznanie Krakowa oraz dokumentować istnienie miasta na wszystkich etapach jego rozwoju”.

Za najważniejsze cele strategiczne, służące realizacji misji muzeum, dyrektor Niezabitowski uznał: 1) aktywne i kreatywne gromadzenie zbiorów, 2) fachowe, wnikliwe i dogłębne opracowywanie zbiorów oraz podejmowanie badań naukowych zgodnie z kierunkowo opracowanymi planami, 3) wyznaczenie i określenie pól badawczych, 4) wyznaczenie specjalizacji z zakresu muzealnictwa i nauk pomocniczych historii, niezbędnych dla właściwego prowadzenia prac badawczych w MHK, 5) program komputeryzacji Muzeum Historycznego Miasta Krakowa oraz digitalizacji zbiorów muzealnych, 6) skuteczne zabezpieczenie i celowa konserwacja zbiorów, 7) wprowadzanie nowych form udostępniania zbiorów, np. przez internet, oraz nowych serii wydawniczych, jak np. „Biblioteka Krzysztoforska”.

Powyższe cele będzie można osiągnąć m.in. przez zmianę form zarządzania, w tym decentralizację procesu decyzyjnego, wprowadzenie zadaniowego systemu kierowania projek-

tami oraz dostosowanie struktury organizacyjnej do nowych potrzeb i zadań. W polityce finansowej nacisk zostanie położony na dążenie do zmiany dotychczasowej struktury budżetu poprzez zwiększenie dochodów oraz pozyskiwanie środków z innych źródeł, m.in. sponsoring. Jednym z głównych zadań jest zdynamiczowanie polityki promocyjnej poprzez wykorzystanie istniejących możliwości, a następnie stworzenie wyspecjalizowanej komórki organizacyjnej.

Z zadań merytorycznych na najbliższy okres do najważniejszych zaliczono przygotowanie i realizację programu obchodów 750. rocznicy lokacji Krakowa. Michał Niezabitowski przedstawił zarys tego programu w pierwszych miesiącach 2004 roku; po pewnych zmianach i uzupełnieniach został zatwierdzony do realizacji. W programie przyjęto trzyletni cykl działań, na który złożą się wystawy, wydawnictwa, sesje naukowe i konkursy wiedzy o Krakowie.

Wśród planowanych ekspozycji jubileuszowych za najważniejsze uznano: *Legends i tajemnice Krakowa, Kraków w chrześcijańskiej Europie* oraz *Kraków – europejskie miasto prawa magdeburskiego*. Każdej z wystaw będzie towarzyszył obszerny katalog, poprzedzony artykułami stanowiącymi sumę najnowszej wiedzy o Krakowie czasu objętego ekspozycją.

Ponadto zaplanowano dwie sesje naukowe: *Europejskie miasto prawa magdeburskiego – tradycja, dziedzictwo, tożsamość* oraz *Kraków – europejskie miasto prawa magdeburskiego*. Pionierskim na gruncie polskim działaniem powinna być przewidziana na czerwiec 2007 roku rekonstrukcja miasta średniowiecznego. Pomysł ten można zestawzić z kopenhaską wioską wikingów.

Prócz wydawnictw naukowych zaplanowano także realizację popularnych, przystępnych dla każdego czytelnika publikacji, wśród których na pierwszy plan wysuwa się *Dziennik lokacyjny*, wzorowany w pewnej mierze na *Gazecie Tysiąclecia* Mateusza Siuchnińskiego (1966). W planach znalazły się też wystawy: *Józef Mitkowski (1911–1980). W 25 rocznicę śmierci; Podróż przez centrum Europy. Obrazy z podróży arcyksięcia Ottoheinricha*; sesja naukowa *Historiografia Krakowa i jej twórcy*, organizowana wspólnie z Towarzystwem Miłośników Historii i Zabytków Krakowa oraz *Kraków – europejskie miasto prawa magdeburskiego*.

Obok dyrektora Niezabitowskiego, głównego twórcy programu obchodów 750-lecia lokacji Krakowa, w jego

Wernisaż wystawy Krakowskie Bractwo Kurkowe żywa tradycja. Muzeum Mazowieckie w Płocku, 26 IX 2003, fot. B. Ostrowska

doprecyzowaniu i uzupełnieniu udział brali: dr Grażyna Lichończak-Nurek, Greta Czupryniak, Elżbieta Firlet, Marta Marek, Wacław Passowicz, Aleksandra Radwan, Witold Turdza. Projekt konsultowali: dr Janusz Firlet, dr Marek Walczak, Krzysztof Czyżewski, Waldemar Komorowski, Emil Zaitz.

Wracając do chronologicznego przedstawienia najważniejszych dokonań lat 2003–2004 należy podkreślić, że w sferze prac merytorycznych i organizacyjnych okres ten w swoich zasadniczych założeniach stanowił kontynuację profilu funkcjonowania muzeum, wypracowanego w ciągu poprzednich dziesięcioleci. Nowe idee i pomysły zaczęto wdrażać stopniowo w 2004 roku, wtedy też zainicjowano prace przy niektórych z wymienionych projektów. Podstawą działalności muzeum stały się one w 2005 roku i w latach następnych.

Do największych sukcesów 2003 roku należy zaliczyć otwarcie ekspozycji stałej *Miejszczański dom* w Kamienicy Hipolitów. Odrestaurowana dzięki pomocy finansowej Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa (SKOZK), przez kilka lat była miejscem różnorodnych ekspozycji czasowych. W tym czasie trwały prace nad scenariuszem ekspozycji stałej, której realizacja przeciągała się z powodu braku odpowiednich środków finansowych. Można było doprowadzić ją do końca dzięki zwiększonej dotacji, którą muzeum otrzymało w 2003 roku z inicjatywy prezydenta Krakowa Jacka Majchrowskiego. Warto w tym miejscu dodać, że ekspozycja stała w Kamienicy Hipolitów została wyróżniona w konkursie na najciekawsze wydarzenie muzealne roku „Sybilla 2003”.

Kurator ekspozycji Małgorzata Niechaj oprowadza gości wernisażu wystawy Krakowskie Bractwo Kurkowe żywa tradycja. Muzeum Mazowieckie w Płocku, fot. B. Ostrowska

Osiągnięciem wystawienniczym 2003 roku była też ekspozycja *Kraków w odnowie. Konserwacja i restauracja dziedzictwa architektoniczno-urbanistycznego w latach 1815–2003*, przygotowana w związku z 25-leciem SKOZK i wpisania Krakowa na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO (1978). Na miano wydarzenia zasługuje ponadto przygotowana we współpracy z Muzeum Historii Moskwy ekspozycja *Moskwa na planach i grawiurach XVIII–XIX wieku*. Była to pierwsza w historii naszego miasta wystawa, na której pokazano zbiory pochodzące z Moskwy.

W 2003 roku minęło 60 lat od tragicznych wydarzeń II wojny światowej, kiedy to przestała istnieć jedna z najstarszych i najbardziej zasłużonych dla kultury, nauki i sztuki w Polsce gmin żydowskich. Temu tragicznemu czaso-

Finale konkursu o tytuł Małego Króla kurkowego – strzelanie z łuku prowadzi olimpijczyk Krzysztof Włosik, 31 V 2003, fot. M. Niechaj

wi poświęciliśmy wystawę: *Zagłada Żydów krakowskich. W 60. rocznicę likwidacji getta krakowskiego*.

Kontynuując serię ekspozycji poświęconych skarbowi krakowskich klasztorów pokazaliśmy bardzo interesujące zbiory oo. Paulinów z klasztoru na Skalce. W ramach corocznego cyklu ekspozycyjnego *Gwiazda sceny krakowskiej*, prezentowanego z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru, w 2003 roku przygotowaliśmy ekspozycję poświęconą znakomitej aktorce teatralnej, filmowej i telewizyjnej – Annie Dymnej.

W serii prezentacji poświęconych polskim bractwom kurkowym wspólnie z Muzeum w Tarnowskich Górach oraz tamtejszym Bractwem Strzeleckim zorganizowaliśmy wystawę, która została najpierw pokazana w pałacyku krakowskiego Bractwa Kurkowego w Celestacie, a następnie w Tarnowskich Górach. Bohaterem tej wystawy było Bractwo Strzeleckie z Tarnowskich Gór. Z kolei dzieje krakowskiego Bractwa Kurkowego zaprezentowaliśmy w Muzeum Mazowieckim w Płocku. Ekspozycja ta nosiła tytuł: *Krakowskie Bractwo Kurkowe żywa tradycja*.

Jak zawsze wiele satysfakcji dostarczyły nam zagraniczne i krajowe ekspozycje szopek krakowskich, które zorganizowano w Manchesterze, Uppsali i Lyonie oraz w Katowicach.

Nowością w działalności muzeum było większe niż do tej pory zróżnicowanie form pracy dydaktycznej i wprowadzenie nowego typu zajęć o charakterze interaktywnym – warsztatów muzealnych, pozwalających na bezpośredni kontakt młodych widzów z eksponatami. Realizowały je oddziały: Ulica Pomorska, Stara Synagoga oraz Dział Naukowo-Oświatowy. Coraz lepsze efekty, choć wymagające dalszego doskonalenia, uzyskano w zakresie internetowej informacji o muzeum. Stosunkowo dobre rezultaty przyniosła współpraca z prasą, radiem i telewizją. Działania muzeum otrzymywały dobre oceny, choć artykuły prasowe z grudnia 2003 roku, podsumowujące całoroczne dokonania, były w dużej części nieprzychylnie muzeum, co mogło być wynikiem napiętej przedkonkursowej atmosfery.

Na uwagę zasługuje współpraca z „Dziennikiem Polskim”, na łamach którego, począwszy od maja 2003 roku, dwa razy w miesiącu ukazywały się artykuły promujące ekspozycje muzeum.

Spośród działań popularyzatorskich na szczególnie wyróżnienie zasługuje cykl spotkań i konkurs „Zostań Królem

Kurkowym” adresowanych do dzieci szkół podstawowych, zakończonych pomyslową imprezą i rozdaniem nagród w Międzynarodowym Dniu Dziecka.

Z udziałem pracowników merytorycznych zrealizowano kilka filmów poświęconych samorządowi krakowskiemu w latach 1868–1939 (Małgorzata Niechaj, Wacław Passowicz, Andrzej Szczygieł, Stanisław Piwowarski).

Rok 2003 zapisał się pozytywnie pod względem zwiększenia zbiorów. Otrzymaliśmy w darze kilka niezwykle cennych dzieł Hanny Rudzkiej-Cybisowej, Artura Markowicza, fotografie Stanisława Kolowcy oraz cenne depozyty: obrazy Franciszka Kostrzewskiego, Leona Wyczółkowskiego i Olgi Boznańskiej. Z myślą o ekspozycji w Kamienicy Hipolitów zakupiliśmy także kilka tkanin, wzbogacających wystroju prezentowanych tam wnętrz mieszczańskiego domu.

Udało się zrealizować kilka wydawnictw, spośród których do najciekawszych należy m.in. obszerny katalog poświęcony odnowie zabytków Krakowa. Opis prezentowanych eksponatów poprzedził bardzo interesujący, obszerny artykuł, omawiający historię działań konserwatorskich w Krakowie, autorstwa Elżbiety Firlet. Równie wartościowy jest katalog towarzyszący wystawie ukazującej historię bractwa kurkowego z Tarnowskich Gór pióra dr Grażyny Lichończak-Nurek.

Na uwagę zasługuje wydanie przewodników po wystawach stałych i czasowych: *Pomorska. Przewodnik po miejscu pamięci narodowej i oddziale Muzeum Historycznego Miasta Krakowa* autorstwa Moniki Bednarek i Jacka Salwińskiego, *Mieszczański dom* Witolda Turdzy oraz *Zagłada Żydów krakowskich 1939–1945* w polskiej i angielskiej wersji językowej Anny Jodłowiec-Dziedzic.

Za ważne dokonanie należy uznać opracowanie dokumentu zatytułowanego *Założenia wstępne do projektu remontu głównej siedziby muzeum Pałacu Krzysztofory*. Praca nad nim przebiegała dwutorowo. Pierwszą wersję przygotował zespół w składzie: Andrzej Malik, Marta Marek, Michał Niezabitowski (członkowie Kolegium Doradczego Dyrektora MHK). Przedstawiona na zebraniu Kolegium Doradczego, po długiej i wnikliwej dyskusji, w której uczestniczyła większość zespołu pracowniczego, wersja ta została przyjęta jako podstawa do opracowania ostatecznego kształtu *Koncepcji użytkowej Pałacu Krzysztofory po remoncie generalnym*. Końcowy wariant, zredagowany przez dyrekcję muzeum (Andrzej Szczygieł, Wacław Passowicz), stały się wytyczną do opracowania planu remontu generalnego Pałacu Krzysztofory, którego przygotowanie zlecono wybranemu w drodze przetargu zespołowi inż. Marka Cempli. Punkt wyjścia do przygotowania *Koncepcji...* stanowiło z jednej strony syntetyczne określenie roli i miejsca Krakowa w dziejach państwa i narodu polskiego, jego znaczenia dla zrozumienia dróg rozwoju cywilizacji, z drugiej zaś wskazanie zakresu funkcji nowoczesnej placówki muzealnej, zobowiązanej do badania, dokumentowania i przekazywania wiedzy o przeszłości. Jednocześnie miano na uwadze uwarunkowania wynikające z historii i formy architektonicznej Pałacu Krzysztofory.

To pozwoliło ująć zadania muzeum w następujący sposób: „Zadaniem Muzeum Historycznego Miasta Krakowa jest zbudowanie nowoczesnej ekspozycji ukazującej wszystkie aspekty wielowiekowej historii miasta. Ekspozycji, która będzie służyć zarówno mieszkańcom Krakowa, jak i wielo-

tysięcznym rzeszom turystów polskich i zagranicznych, odwiedzających nasze miasto. Wystawa podkreślać będzie zarówno to, co stanowi o polskiej, krakowskiej specyfice, jak i zwracać uwagę na te elementy, które stanowią uniwersalny, wspólny wszystkim europejskim narodom dorobek kultury, wywodzący swe korzenie z kręgu cywilizacji judeo-chrześcijańskiej powstałej w basenie Morza Śródziemnego. Wizyta w muzeum ma stwarzać możliwość refleksji nad tym, co było ważne, i nad tym, co wspólne, przyczyniając się do lepszego poznania i zrozumienia narodów i ludzi tworzących nową, tolerancyjną, darzącą się wzajemnym szacunkiem społeczność europejską”.

Osiągnięcie tych rezultatów umożliwi gruntowny remont i dostosowanie do wymogów XXI wieku głównej siedziby muzeum. Bazę zabezpieczającą realizację merytorycznego projektu, czyli budowy nowoczesnej ekspozycji *Dzieje i kultura Krakowa*, stanowić będzie Pałac Krzysztofora po przeprowadzonym remoncie, obejmującym zarówno działania konserwatorskie, jak i adaptacyjne. Remont wykonany będzie w taki sposób, by pałac, zachowując swoje walory zabytkowe, był miejscem spełniającym wszelkie wymogi bezpieczeństwa i reguły nowoczesnego eksponowania zbiorów, umożliwiając widzom krajowym i zagranicznym zapoznanie się z Krakowem – perłą światowego dziedzictwa kultury. Aby zrozumieć całą złożoność problematyki konserwatorskiej i remontowo-adaptacyjnej, należy stale pamiętać o historii tej budowli, roli i miejscu, jaką zajmuje ona w dziejach Krakowa. Bowiem Krzysztofora – miejsce przyszłej nowoczesnej ekspozycji – same w sobie stanowią wartość, jako jeden z najwspanialszych pałaców-rezydencji magnackich w Krakowie.

Funkcje ekspozycyjne muzeum, jakkolwiek bardzo ważne, nie mogą zdominować zasadniczego celu istnienia placówki, jakim jest gromadzenie i zabezpieczanie dóbr kultury, stanowiących świadectwo naszej historii. Te zadania, określane mianem tezauryzacji skarbów przeszłości, będą trwać stale, w związku z czym z każdym rokiem powiększał się będzie zasób muzealny. Konieczne jest więc zachowanie należytych proporcji między dwiema strefami: otwartą (miejsce ekspozycji, sal dydaktyczne itp.) oraz zamkniętą (magazyny, pracownie naukowe i konserwatorskie, biura). Nie sposób tutaj przytoczyć szczegółowych zaleceń zawartych w opisywanej *Koncepcji...*, wystarczy wskazać, że jako generalną wytyczną przyjęto założenie, że kondygnacje piwnic, parteru, I i II piętra to strefa otwarta, zaś III i IV piętro (dzisiejszy strych) to strefa zamknięta. Prace nad tym dokumentem ukończono 9 maja 2003 roku. Stał się on, jak powiedziano wyżej, wytyczną dla zespołu projektującego prace konserwatorsko-remontowo-adaptacyjne.

Oprócz typowo merytorycznych działań wiele uwagi poświęcono problemom administracyjnym. Najwięcej troski przysporzyło utrzymanie bazy lokalowej w należyтым porządku. Prowadzono remonty w Kamienicy Hipolitów, Barbakanie i w obiekcie przy ul. Królowej Jadwigi 41. Trwały prace przygotowawcze do remontu Pałacu Krzysztofora (odkrywkki konserwatorskie, prace projektowe).

Ważnym zadaniem było przejście przez muzeum Apteki pod Orłem, którą Podgórski Domu Kultury przekazał bez środków finansowych. Dokonano oceny zgromadzonych

materiałów, muzealia skierowano do naukowego opracowania. Podjęto i ukończono opracowanie scenariusza nowej ekspozycji.

Rok 2004 był okresem stopniowej zmiany stylu pracy muzeum. Obok realizacji zadań, które częściowo zaplanowano jeszcze przed objęciem funkcji przez dyrektora Michała Niezabitowskiego, wiele uwagi poświęcono wypracowaniu nowych zasad działania oraz planu, którego główną oś stanowi zbliżająca się rocznica 750-lecia lokacji Krakowa.

Odnotowując zmiany w zasadach funkcjonowania muzeum należy zwrócić uwagę na – zdawałoby się drobne – przekształcenia, które jednak nie pozostały bez wpływu na osiągnięcie lepszych niż do tej pory rezultatów, szczególnie w zakresie frekwencji. Innowacje te wyszły naprzeciw oczekiwaniom organizatorów masowego ruchu turystycznego, którego renesans przeżył Kraków wraz z wejściem do Unii Europejskiej (1 maja 2004).

Dokonano przemodelowania pracy upowszechnieniowej, zmieniając czas pracy ekspozycji zarówno w sezonie turystycznym, jak i w pozostałym okresie roku. Wprowadzono nowy system bodźców, zachęcających do podejmowania prac badawczych, a przede wszystkim popularyzacyjnych. Częściowo zmieniono zasady organizacji pracy, kładąc większy nacisk na budowę pionu organizacyjno-marketingowego. Nowe zasady działania zaowocowały lepszymi wynikami pracy. Za szczególne osiągnięcie 2004 roku należy uznać przede wszystkim znaczący wzrost liczby zwiedzających. Wynik ten jest w dużej mierze zasługą naszych działań, choć w pewnym stopniu również efektem wzrostu liczby turystów przybywających do Krakowa. Rekordowa frekwencja – ponad 220 tysięcy widzów – to także efekt zainicjowanej przez władze miasta znakomitych akcji: *Noc muzeów* oraz *Muzeobranie*, zorganizowanych z inicjatywy Małopolskiego Instytutu Kultury. Za sukcesem frekwencyjnym podążył wzrost dochodów z wpływów za bilety wstępu, spowodowany wzrostem ich cen.

Za kolejny sukces uznać należy zorganizowanie nowoczesnej ekspozycji w pomieszczeniach Apteki pod Orłem, prowadzonej niegdyś przez Tadeusza Pankiewicza w getcie krakowskim. Złożyło się na to wiele czynników: z jednej strony dobry pomysł, z drugiej – dodatkowe fundusze pochodzące z daru Romana Polańskiego, Fundacji Stevena Spielberga oraz dotacji nadzwyczajnej gminy miasta Krakowa. Wszystkim darczyńcom składamy raz jeszcze najserdeczniejsze podziękowania. Szczególne słowa wdzięczności kierujemy do Romana Polańskiego, którego wielkoduszny gest zapoczątkował zmianę statusu tego miejsca, tak znaczącego dla historii Żydów i Polaków. Nie zapominamy też o staraniach podejmowanych przez Bogusława Sonika.

Kolejnym ważnym krokiem było opracowanie spójnego programu różnorodnych imprez związanych z 750-leciem lokacji miasta (szerzej został omówiony wyżej). Warto podkreślić, że działania muzeum dały asumpt do podjęcia tematyki obchodów jubileuszu lokacji Krakowa przez inne instytucje.

Charakteryzując najważniejsze dokonania 2004 roku należy wskazać na interesujący cykl wystaw, poprzez które muzeum aktywnie włączyło się w znaczące dla środowiska artystycznego obchody 185-lecia Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Przypomnieć tu trzeba wystawy: *Z dziejów krakowskiego projektowania* oraz *Nasza Akademia*.

Interesujące były ekspozycje stanowiące ogniwa kontynuowanych przez muzeum cykli: *Skarby krakowskich klasztorów. Zbiory oo. Bonifratrów; Gwiazda sceny krakowskiej – Elżbieta Karkoszka* oraz *Tam na Celestacie. Z dziejów Krakowskiego Bractwa Kurkowego*, a także *Z pracowni naszych artystów: Stanisław Tabisz, Teresa Stankiewicz, Paweł Taranczewski*.

Na specjalne wyróżnienie zasługują ekspozycje *Janusz Trzebiatowski. Pejzaż erotyczny. Malarstwo z lat 1986–1989* oraz *Ludzie ze szklanych klisz*. Poprzez pierwszą z nich muzeum włączyło się w obchody jubileuszu znanego krakowskiego twórcy i animatora kultury Janusza Trzebiatowskiego. Druga była próbą nowego spojrzenia na jedną z najbogatszych kolekcji MHK – zbiór fotograficzny. Tym razem podjęto próbę głębszego poznania krakowian oraz gości naszego miasta, sfotografowanych przed laty przez Kriegerów, a teraz ukazanych na wystawie *Świat Ignacego Kriegera. Ludzie ze szklanych klisz*.

Osobnej wzmianki godna jest wystawa *Józef Dietl i jego Kraków*, zorganizowana w dwusetną rocznicę urodzin tego wybitnego prezydenta. Wystawie towarzyszyła bardzo interesująca sesja popularno-naukowa, podczas której wysłuchano referatów m.in. prof. prof. Ireny Homoli-Skąpskiej, Jerzego Dietla, Aleksandra Skotnickiego i Stanisława Dziedzica. W tym miejscu trzeba dodać, że muzeum było też organizatorem sesji poświęconej oo. Bonifratrom (referaty wygłosili m.in.: prof. Jan Samek, Janusz T. Nowak, Marta Marek, Małgorzata Niechaj). Nad jej kształtem i programem czuwali: prof. dr hab. Jan Samek i wicedyrektor muzeum Wacław Passowicz.

Dobrze prezentowały się też wydawnictwa przygotowane w 2004 roku, większość z nich to katalogi i foldery wystaw. Najobszerniejsze to: *Z dziejów krakowskiego projektowania. Profesorowie Wydziału Architektury Wnętrz* (wydawnictwo zbiorowe), *Janusz Trzebiatowski. Pejzaż erotyczny. Malarstwo z lat 1986–1989* (autor: Stanisław Piwowarski). Wśród przewodników i informatorów zwracały uwagę: *Apteka w getcie krakowskim* (w wersji językowej polskiej i angielskiej, autorka: Anna Jodłowiec-Dziedzic), *Józef Dietl i jego Kraków. W dwusetną rocznicę urodzin* (autorka: Bożena Urbańska), *Mieszkański dom* (wersja anglojęzyczna, autor: Witold Turdza).

Obok zagadnień merytorycznych, wiele uwagi poświęcono problemom organizacyjno-administracyjnym. Tutaj najistotniejsze było przygotowanie nowej wersji statutu, regulaminu organizacyjnego, regulaminu pracy oraz dokumentów regulujących kontrolę wewnętrzną. Dążąc do racjonalizacji systemu organizacyjnego i skuteczniejszego kierowania, 1 stycznia 2004 roku obowiązki głównego specjalisty do spraw organizacji w randze p.o. dyrektora powierzono Jackowi Salwińskiemu, długoletniemu pracownikowi merytorycznemu muzeum, kierownikowi oddziału Ulica Pomorska. Ponadto powołano samodzielne stanowiska i komórki organizacyjne do spraw: digitalizacji zbiorów i komputeryzacji, organizacji wystaw, zamówień publicznych i monitoringu wydatków, a także sekcję promocji i marketingu.

Z prac nadzorowanych przez Dział Administracji wskazać należy szereg remontów w budynkach muzealnych. Część z nich realizowano z dotacji SKOZK-u, a pozostałe w oparciu o środki własne. Do najważniejszych zaliczyć należy: rozpoczęcie prac konserwatorsko-remontowych w Pałacu Krzysztofora, kontynuację prac w Barbakanie, ukończenie renowacji Apteki pod Orłem. Ponadto przygotowano plan, a następnie

rozpoczęto remont lokalu na os. Słonecznym 16, z przeznaczeniem na nowy oddział muzeum, poświęcony historii Nowej Huty. Dla realizacji tego celu powołano Pracownię Dokumentacji Dziedzictwa Kulturowego i Historycznego Nowej Huty, której kierownikiem został Leszek Sibila.

Zbiory

Jak wspomniano wyżej, wzrost zbiorów następował na drodze zakupów, darów i przekazów. W 2003 roku kontynuowano politykę z lat poprzednich, ukierunkowując zakupy muzealne na obiekty przydatne w doposażeniu istniejących ekspozycji muzealnych, przede wszystkim wystawy *Mieszkański Dom* w Kamienicy Hipolitów. Obok przedmiotów znaczniejszych nabyto wiele różnorodnych bibelotów, które uznano za bardzo przydatne dla odtworzenia atmosfery typowego krakowskiego mieszkania. Wśród zakupionych obiektów było wiele obiektów o znacznej wartości dokumentacyjnej.

Rok później, zgodnie z programem przedstawionym przez dyrektora Michała Niezabitowskiego, zdecydowano o zmianie filozofii gromadzenia zbiorów. Za główną zasadę przyjęto: mniej nabytków, ale za to najcenniejsze, o największych walorach artystycznych i dokumentacyjnych. To ogólne założenie weryfikowały z jednej strony możliwości finansowe, z drugiej zaś rynek dzieł sztuki, nie zawsze bogaty w dzieła, które odpowiadałyby przyjętym założeniom. Należy jednak podkreślić, że udało się nabyć kilka bardzo cennych i pięknych dzieł. Najciekawsze zakupy 2003 roku to: dywan z przełomu XIX i XX wieku (seichur, afgan, sziraz), tłok pieczętny Towarzystwa Krakowskiego Rybackiego (2 połowa XIX wieku), karafka i szklanka (szkło wielobarwne, szlifowane, biedermeier), waza (szkło kryształowe, biedermeier, z 1 połowy XIX wieku), karafka (szkło niebieskie, ręcznie malowane, biedermeier), obrus zakardowy koronka klockowa (początek XX wieku), dywan konya (początek XX wieku), dywan kazach orli (przełom XIX i XX wieku), wanienska do chłodzenia wina (mosiądz, XVII wiek), kilim wełniany (około 1840, sygn. „MR”, Polska, warsztat dworski), ołtarzyk z medalionem św. Ignacego Loyoli (akwarela, haft, nić srebrna, około 1850); kilim wełniany karamani (XIX wiek).

Najciekawsze spośród obiektów zakupionych w roku 2004 to: *Portret Gabrieli Zapolskiej* pędzla Stanisława Janowskiego, 1904, olej, płótno, *Portret J. Kudasiewicza* (olej, płótno, około 1860); *Pokusa – scena z powstania styczniowego* (1894, olej, płótno, sygnowany Wojciech Weiss); *Krzyż na pustkowiu* (malował Włodzimierz Tetmajer); talerz szabasowy (lata 30. XX wieku); stół w stylu Ludwika Filipa (1 połowa XIX wieku), *Garaze na ulicy św. Wawrzyńca* (olej, płótno, malował Mariusz Drohomirecki), kwarta miedziana do obmywania rąk (przełom XVII i XVIII wieku), tkanina jedwabna (około 1747), *Madonna z dzieciątkiem* – rzeźba (1 połowa XIV wieku).

Wśród darów z lat 2003–2004 były dzieła sztuki, często o bardzo dużej wartości nie tylko dokumentacyjnej, ale i materialnej. W większości przeważały jednak przedmioty drobne, mające jednak nieocenione znaczenie dla odtworzenia klimatu minionych epok. Znaczący udział w powiększeniu zbiorów miały fotografie zarówno sprzed stulecia, jak i nowsze, dokumentujące wydarzenia „dnia wczorajszego”.

Karafka, szkło niebieskie, ręcznie malowane, biedermeier, fot. R. Korzeniowski

Wanienka do chłodzenia wina, XVII w., mosiądz, fot. R. Korzeniowski

Dary i przekazy z 2003 roku to m.in.: szkice rysunkowe Hanny Rudzkiej-Cybisowej z lat 20., 30. i 40. XX wieku; obrazy, rysunki i litografie Artura Markowicza: *Medytacje* (litografia), *Wnętrze chaty* (olej, płótno), *Zima* (pastel), *Staw* (pastel), *Scena z parku w Paryżu* (pastel), *Portret kobiety* i *Scena paryska* (ołówek, kredka), *Postacie we wnętrzu* (ołówek, kredka), *Portret żony artysty w czarnej sukni* (pastel), *Kobieta siedząca w Ogrodzie Luksemburskim* (ołówek, kredka), *Portret Ludwiki Markiewiczowej* (olej, płótno), *Portret Róży Markiewiczowej* (pastel); album *Altdeutsche kunst aus Krakau und dem Karpathenland* (27 fotografii, prawdopodobnie Stanisława Kolowcy). A ponadto: fotografie przedstawiające Wojciecha Korfantego na tarasie Domu Śląskiego (1939, trzy egzemplarze), komplet (trzy sztuki) medali pamiątkowych przedstawiających Jana Pawła II wybitych z okazji 24. rocznicy Jego pontyfikatu i Jubile-

Ołtarzyk z medalionem św. Ignacego Loyoli, ok. 1850, akwarela, haft, srebrna nić, fot. R. Korzeniowski

S. Janowski, Portret Gabrieli Zapolskiej, 1904, olej, płótno, fot. R. Korzeniowski

uszowego Roku Świętego, obozowe ubranie kobiece Tado-
sty Boleśniak, więźniarki KL Auschwitz.

W. Weiss, *Pokusa – scena z powstania styczniowego*, 1894, olej, płótno, sygnowany, fot. R. Korzeniowski

Talerz szabasowy, lata 30. XX w., fot. R. Korzeniowski

Wśród najcenniejszych darów przekazanych muzeum w 2004 roku były: ornat Jana Pawła II, trzy obrazy prof. Pawła Taranczewskiego: *Orka*, *Planty*, *Pasyja* (olej, płótno), *Portret Danuty Leszczyńskiej-Kluz* (malowała Janina Kraupe-Świdarska, olej, płótno), strój króla kurkowego Jerzego Brzezińskiego, kufer podróżny (dar rodziny gospodarza bractwa kurkowego Leszka Piaseckiego), zespół klisz szklanych Stanisława Kolowcy, głównie przedstawiających architekturę Krakowa (lata 30. XX wieku), klisze szklane z pracowni Ignacego Kriegera (XIX i XX wiek), zespół fotografii i dokumentów odnoszących się do projektu zagospodarowania kopca Tadeusza Kościuszki, budowy muszli koncertowej w Parku Decjusza, przebudowy ulic krakowskich w latach 1947–1964; dziewiętnaście monet kolekcjonerskich (emisja NBP 2003).

Dowodem zaufania do muzeum były liczne depozyty od osób prywatnych i instytucji. Wśród zdeponowanych

W. Tetmajer, *Krzyż na pustkowiu*, 1916, olej, płótno, fot. R. Korzeniowski

Madonna z dzieciątkiem, 1 połowa XVII w., wg według schematu ikonograficznego z XIV w., fot. R. Korzeniowski

dział za najcenniejsze uznajemy m.in. obrazy Franciszka Kostrzewskiego *Grzybobranie* (olej, płótno), Leona Wyczółkowskiego *Krucyfiks wawelski* (pastel), Józefa Pankiewicza *Pejzaż śródziemnomorski* (olej, płótno), Olgi Boznańskiej *Portret młodej kobiety* (olej, płótno), *Pejzaż holenderski* (szkoła holenderska, olej, płótno). Statystycznie przyrost liczby muzealiów przedstawiano w tabeli 1.

Tab. 1. Wzrost liczby muzealiów w okresie 2003–2004

Rok	Zakupy	Dary	Przekazy	Depozyty
2003	380	532	807	14
2004	811	585	401	177

Komplet medali pamiątkowych przedstawiających Jana Pawła II, wybitych z okazji 24. rocznicy Jego pontyfikatu i Jubileuszowego Roku Świętego, fot. R. Korzeniowski

Szkic rysunkowy Hanny Rudzkiej-Cybisowej z lat 30. XX w., fot. R. Korzeniowski

A. Markowicz, Scena paryska, ok. 1901, rysunek, ołówek, kredka, fot. R. Korzeniowski

W ciągu omawianego okresu zbiory muzealne powiększyły się o 3707 obiektów i osiągnęły liczbę 96 469 eksponatów. Obok muzealiów poszerzono zbiory biblioteki i archiwum naukowego. Nabywano głównie wydawnictwa omawiające dzieje i kulturę naszego miasta oraz publikacje z zakresu historii, historii sztuki, dziejów teatru, judaistyki, drukarstwa, zabytkoznawstwa, antropologii kultury. Gromadzono też druki ulotne: afisze, zaproszenia, programy, ulotki wyborcze itp. Wszystkie nowo nabyte obiekty zostały

A. Markowicz, Portret żony artysty w czarnej sukni, po roku 1912, pastel, fot. R. Korzeniowski

A. Markowicz, Portret Ludwiki Markiewiczowej, 1 ćwierć XX w., olej, płótno, fot. R. Korzeniowski

skatalogowane; muzealia wpisane do Księgi Wpływu Muzealiów, a materiały biblioteczne do Księgi Akcesu.

Zbiory muzeum, zarówno te, które zostały przekazane na wystawy, jak i te, które znalazły się w magazynach, a także te, które używane były innym placówkom na organizowane przez

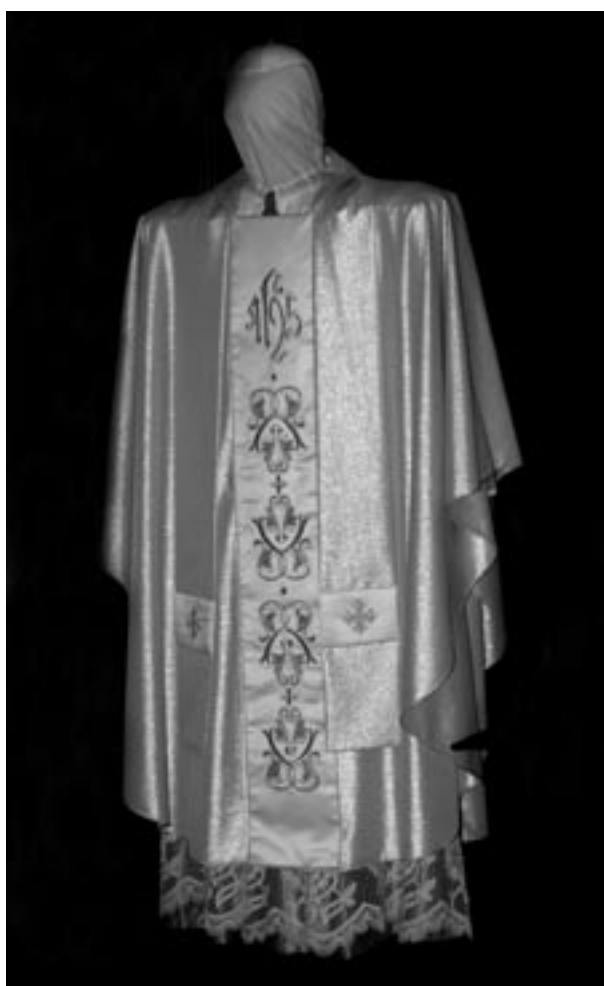
A. Markowicz, Portret Róży Markiewiczowej, 1917, pastel, fot. R. Korzeniowski

J. Kraupe-Świdorska, Portret Danuty Leszczyńskiej-Kluz, 2003, olej, płótno; fot. R. Korzeniowski

P. Taranczewski, Planty, 2003, olej, płótno, fot. R. Korzeniowski

Ornat papieża Jana Pawła II, dar ks. infułata Jerzego Bryby, fot. R. Korzeniowski

nie wystawy, znajdowały się pod stałą kontrolą konserwatorską. Pracownicy konserwatorskie dokonywały rutynowych przeglądów stanu zachowania obiektów na wystawach oraz w magazynach. Wszystkie eksponaty udostępniane na wystawy były opiniowane przez konserwatorów przed wypożyczeniem i po ich powrocie. Plany pracowni konserwatorskich sporządzano z uwzględnieniem potrzeb ekspozycyjnych oraz stanu

F. Kostrzewski, *Grzybobranie*, 1883, olej, płótno, fot. R. Korzeniowski

zachowania obiektów. Duży ruch muzealiów i wielość wystaw sprawiły, że w pierwszym rządzie podejmowane były zabiegi przy eksponatach wybranych na wystawy stałe i zmienne.

W ciągu okresu sprawozdawczego priorytetowym zadaniem wszystkich pracowni było przygotowanie eksponatów na wystawę stałą w Kamienicy Hipolitów. Zgodnie z ustaleniami, pracownice wykonywały też zabiegi przy obiektach wypożyczanych przez muzeum na wystawy z cyklu *Skarby krakowskich klasztorów*. W ten sposób rewanżowaliśmy się za zgodę na użyczenie eksponatów na organizowane przez nas wystawy, jednocześnie pomagając w zachowaniu, a czasami przywróceniu należytego stanu obiektom, które nigdy do tej pory nie znajdowały się pod fachową opieką konserwatorską. W omawianych latach czynnych było sześć pracowni; część z nich została wyposażona w nowy sprzęt techniczny, usprawniający pracę i umożliwiający wykonanie bardziej złożonych zabiegów. Niektóre z wykonywanych zadań miały charakter rutynowy, część natomiast wymagała znacznego nakładu czasu i indywidualnego programu działań. Prace wykonane przez pracownice konserwatorskie w latach 2003–2004 zestawiono w tabeli 2.

Tab. 2. Liczba prac wykonanych przez pracownice konserwatorskie w latach 2003–2004

Rok	Pracownia malarstwa	Pracownia papieru	Pracownia metalu	Pracownia tkanin	Pracownia mebli	Pracownia zegarów
2003	193	84	159	25	24	15
2004	162	49	170	28	24	13
Razem	355	133	329	53	48	28

Łącznie pracownice konserwatorskie wykonały zabiegi przy 946 obiektach oraz dokonały 223 przeglądów. W omawianym okresie ruch muzealiów, wynikający przede wszystkim z liczby wypożyczeń na wystawy własne oraz na ekspozycje przygotowywane przez inne instytucje, był dosyć duży. Na wystawy organizowane przez muzeum wypożyczono od osób prywatnych, zgromadzeń zakonnych, innych muzeów, instytucji oraz stowarzyszeń 4217 obiektów. Z zasobów MHK inne placówki muzealne oraz wystawcy zagraniczni wypożyczyli 932 eksponaty. Podobnie jak w latach poprzednich, najczęściej i najwięcej obiektów udostępniły nam instytucje i muzea krakowskie: Muzeum Narodowe, Zamek Królewski na Wawelu, Biblioteka Jagiellońska, Wojewódzkie Archiwum Państwowe, Akademia Sztuk Pięknych, Krakowski Klub Kolekcjonerów, a także indywidualni artyści, wystawiający w Wieży Ratuszowej, Galerii Teatralnej Domu pod Krzyżem, Kamienicy Hipolitów oraz zgromadzenia zakonne, których zbiory pokazywaliśmy w ramach cyklu wystawienniczego *Skarby krakowskich klasztorów*: oo. Paulini na Skałce, oo. Bonifratrzy.

Organizując wystawy z cyklu *Polskie Bractwa Kurkowe na krakowskim Celestacie* korzystaliśmy ze zbiorów Bractwa Kurkowego z Tarnowskich Gór oraz zasobu archiwalnego i pamiątek, złożonych w Muzeum Narodowym w Poznaniu przez polskie bractwa kurkowe z Francji. Wiele eksponatów użyczyli nam artyści skupieni wokół Zwierzynieckiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Wszelkich. Z muzeów i instytucji spoza Krakowa wypożyczyły nam swoje eksponaty Muzea Narodowe: w Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu, Kielcach; Muzea Okręgowe: w Tarnowie, Nowym Sączu, Rzeszowie, Słupsku. Spośród muzeów zagranicznych swoje obiekty udostępniło Muzeum Historii Moskwy.

Z naszych zbiorów korzystały: Muzeum Narodowe w Krakowie, Zamek Królewski na Wawelu, Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Narodowe w Kielcach; Muzea Okręgowe w: Białymstoku, Krośnie, Nowym Sączu, Radomiu, Sandomierzu, Słupsku; Muzeum Mazowieckie w Płocku; Muzeum Etnograficzne w Toruniu; Muzea Regionalne w: Bochni, Chełmie, Gdyni, Sosnowcu, Tarnobrzegu, Wadowicach, Włocławku. Nasze obiekty użyczaliśmy placówkom zagranicznym w Manchester, Lyonie, Reims, Strasburgu i Uppsali.

Zbiory muzeum dobrze służyły popularyzacji historii i kultury naszego miasta. Dzięki nim wielu widzów w kraju i za granicą mogło mieć kontakt z historią i kulturą naszego miasta. Stosunkowo duży wzrost wielkości naszych kolekcji możliwy był dzięki hojnym darom osób prywatnych i przekazom instytucji i organizacji społecznych. Cieszy nas to szczególnie, bowiem dary i przekazy uznajemy za przejaw wiary w nasze kompetencje, rzetelność oraz w to, że instytucje muzealne są najlepszymi gwarantami zachowania dziedzictwa narodowego.

Wszystkich darczyńców prosimy raz jeszcze o przyjęcie najgorętszych podziękowań i wyrazów najwyższego szacunku za dary ich serca. W latach 2003–2004 ofiarodawcami były następujące osoby i instytucje: Janusz Adamczyk, Akademia Sztuk Pięknych, gen. Mieczysław Bieniek, Georg Bednar, ks. infułat Jerzy Bryła, Jerzy Brzeziński, Bogusława Burgiel, Zbigniew Czop, Greta Czupryniak, Czesław Czupryniak, Paulina Dąbrowska-Dorożyńska, Aniela Dębska-Wojnarska, Dom Kultury Podgórze, Jerzy Druszkowski, Rozalia Duda i Andrzej Duda, Leszek Dutka, Dyrekcja Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie, Dominik Dziadusz, Jan Dziewanowski, Jadwiga Faust, Kazimierz Figiel, Andrzej Gołaś, Janina Grabowska-Wiercińska, Stanisław Handzlik, Krzysztof Janarek, Leszek Kaplik, Piotr Korzeniowski, Henryk Kotarski, Alina Kowalska, Maria Kozłowska-Sobczyk, Danuta Leszczyńska-Kluzowa, Karol Lewalski, Jerzy Mikulski, Narodowy Bank Polski – Skarbiec Emisyjny, Zofia Niemczyk, Michał Niezabitowski, Maria Nowacka-Skorohodowa, Zdzisław Nowosielski, Jerzy Okrasa, Wacław Ostrowski, Andrzej W. Pacyna, Wacław Passowicz, Leszek Piasecki, Stanisław Piwowarski, Jadwiga Porębska, Maria Pozarzycka, Danuta Radwan, Redakcja „Dziennika Polskiego”, Redakcja „Tygodnika Powszechnego”, Redakcja TVP SA Kraków, Zbigniew Salomonowicz, Aleksandra Sell-Walter, Barbara Skalska, Barbara Szczerbińska, Szkoła Podstawowa nr 7 w Krakowie, Anna Szpor-Węglewska, Paweł Taranczewski, ks. Mieczysław Turek, Towarzystwo Strzeleckie Bractwo Kurkowe w Krakowie, Witold Turdza, Barbara Urbańska-Batowska, Ewa Van Wess, Urszula Węglarska, Hanna Wojterkowska-Haber, Adam Wsiółkowski, Janina Żak-Kryłowska oraz osoba pragnąca zachować anonimowość.

Wystawy

Lata 2003–2004 w zakresie wystawiennictwa upłynęły w zasadzie pod znakiem realizacji wcześniej zaplanowanych wystaw. W 2004 roku podjęto próbę ograniczenia ich liczby na rzecz podniesienia poziomu, szczególnie poprzez zaopatrzenie każdej nowo otwieranej wystawy w katalog, przewodnik lub folder.

Najważniejszym dokonaniem tego okresu było otwarcie dwóch nowych ekspozycji stałych. Pierwszą, po wielu latach przygotowań i zmaganiach z brakiem dostatecznych środków finansowych, otwarto w listopadzie 2003 roku w Kamienicy Hipolitów. Była to ekspozycja zatytułowana *Mieszkański dom*.

Kamienicę Hipolitów muzeum przejęło na początku lat 80. XX wieku, z pierwotnym przeznaczeniem na muzeum drukarstwa. Zachowany wystrój kamienicy wykluczał jednak prezentowanie w nim ciężkich maszyn drukarskich. Z tego powodu powrócono do koncepcji pierwszego dyrektora muzeum, doc. Jerzego Dobrzyckiego, który planował ekspozycję mieszczańskich wnętrz w Kamienicy Krauzowskiej (Budynek przy ul. św. Jana 12 muzeum zwróciło w latach 90. Towarzystwu Miłośników Historii i Zabytków Krakowa). Odrestaurowana Kamienica Hipolitów wydała się wymarzonym miejscem na ten typ ekspozycji. Przez kilka kolejnych lat kamienica była miejscem wystaw, z których wiele zapisało się w pamięci zwiedzających: *Między Hanzą a Lewantem; Bronowice w malarstwie; Kraków przed 100 laty; Eugeniusz Eibisch – malarstwo; Smoki. Mity, symbole, motywy*.

Prace nad uruchomieniem ekspozycji stałej mogły nabrać rozpędu dzięki wsparciu władz Krakowa, przede wszystkim wiceprezydent Teresy Starmach i prezydenta miasta Jacka Majchrowskiego. Ekspozycja, zarówno w swoim kształcie merytorycznym, jak i sposobie aranżacji plastycznej, jest autorskim dziełem Witolda Turdzy. Na dwóch piętrach kamienicy pokazano wnętrza od XVIII do końca XIX wieku.

Wystawa bez wątpienia znajduje wielu odbiorców. Jest ciekawym materiałem dla badaczy historii, miłośników piękna oraz sympatyków Krakowa. W jej otwarciu uczestniczyli ludzie kultury, przedstawiciele muzeów krakowskich, a także reprezentanci władz miasta: sekretarz Gminy Miasta Krakowa Paweł Stańczyk oraz dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Andrzej Głowacki.

Drugą wystawą stałą otwartą w omawianym okresie była ekspozycja odtwarzająca historię Apteki pod Orłem Tadeusza Pankiewicza. Szerzej przedstawimy ją przy omawianiu wystaw 2004 roku. Wśród wystaw objętych niniejszym sprawozdaniem przypomnieć należy te, które dostarczyły nam i widzom najwięcej satysfakcji, poczynając od zaprezentowanych w 2003 roku.

Ekspozycję *Plakaty teatralne Romana Kalarusa* przygotowano we współpracy z Galerią Plakatu Krzysztofa Dydo. Roman Kalarus jest absolwentem krakowskiej ASP, obecnie pracuje w Katowicach. Ekspozowane na wystawie plakaty wykraczały poza zagadnienia teatralne, choć oczywiście plakat teatralny dominował wśród pokazywanych prac. Znakomicie zaaranżowana wystawa przywołała na myśl spektakl. Podziw budziła przede wszystkim różnorodność zainteresowań artysty oraz technik wykonania dzieł. Bogactwo skojarzeń, mimo że często bardzo odległych, tworzyło klarowne przesłanie, nawiązując do spektaklu, do którego artysta wykonał plakat.

Wystawę *Kamienie dla pokoju* zrealizowano w ramach projektu *Milestones for Peace*, podjętego przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Artystów. Polegał on na wykonaniu przez 300 artystów z różnych krajów świata rzeźb w tym samym tworzywie – marmurze jerozolimskim. Kuratorką przedsięwzięcia była Iris Elhanani z Izraela. Powstałe prace

rzeźbiarskie, interesujące ze względu na walory estetyczne, odmienne potraktowanie tematu przez poszczególnych artystów, reprezentujących różnorodne kręgi kulturowe, miały poza warstwą ideową również tę cechę, że były znakomitymi dziełami sztuki. Idee te, a także sposób ich prezentacji, poparły najwybitniejsze postaci współczesnego świata polityki, kultury, religii, w tym papież Jan Paweł II, Bill Clinton, Jerzy Buzek, Sophia Loren, Dalajlama. Kolekcja prezentowana była wcześniej w Nowym, Wenecji (jako impreza towarzysząca Biennale Sztuki 2001) oraz w Łodzi.

Krakowską wystawę zwiedził w dniu jej otwarcia ambasador Izraela w Polsce Szewah Weiss. W wernisażu wzięli udział przedstawiciele konsulatów USA i Niemiec oraz inicjatorka projektu – Iris Elhanani. Ekspozycję sponsorowali m.in. Konsulat Amerykański w Krakowie, Goethe Institut, Domex Katowice, Cezex. Komisarzem ekspozycji był ze strony muzeum Michał Grabowski. Wystawę otwarto 14 lutego w Kamienicy Hipolitów.

W marcu otwarto dla zwiedzających trzy nowe ekspozycje czasowe. Pierwszą z nich przygotowano we współpracy ze Zwierzyńskim Salonem Przyjaciół Sztuk Wszelkich. Była to wystawa *Adam Pochopień – malarstwo z natury i wyobraźni*, otwarta 23 marca w budynku przy ul. Królowej Jadwigi 41. Pochopień, absolwent Wydziału Architektury Wnętrz Krakowskiej ASP z 1972 roku, jest związany z Krakowem. Oprócz projektowania wnętrz zajmuje się malarstwem sztalugowym. Do tej pory wystawił swoje prace na 90 wystawach indywidualnych i zbiorowych. W 2001 roku otrzymał I nagrodę za projekt „Chochoła stulecia” w Krakowie, w konkursie zorganizowanym przez Teatr „Grotoska”.

Na wystawę złożyły się pełne uroku prace tworzone z wyobraźni, np. przedstawienia grajków, a także prace malowane z natury. Szczególne zainteresowanie wzbudziła panorama Krakowa – dziś już prawie zapomniany typ malarskiego ujęcia. Jest to niewątpliwie bardzo interesujące nawiązanie tematyczne do dawnej tradycji, warte odnotowania w historii ikonografii miasta. Komisarzem wystawy był Jerzy Segda.

Drugą wystawą, która w sposób pośredni, ale niezmiernie interesujący, nawiązywała z jednej strony do twórczości Adama Pochopnia, a z drugiej do odbywającej się wówczas w Muzeum Narodowym w Krakowie prezentacji starych sztychów, map i planów z kolekcji Tomasza Niewodniczańskiego *Imago Poloniae. Dawna Rzeczpospolita na mapach, dokumentach i starodrukach*, była ekspozycja przygotowana wspólnie z Muzeum Historii Moskwy *Moskwa na planach i grawiurach XVIII–XIX wieku*. Ekspozycja ta zasługuje na szczególne omówienie, gdyż była to pierwsza w historii naszego miasta wystawa, na której pokazano zbiory poświęcone Moskwie. Temat wystawy współgrał z wcześniej pokazywanymi w podobnej konwencji ekspozycjami poświęconymi Norymberdze i Lwowowi.

Muzeum Historii Moskwy jest jednym z najstarszych muzeów moskiewskich, działa od 106 lat. W swoich zasobach posiada bogaty zbiór planów, sztychów i map. W rosyjskiej kartografii Moskwa zajmuje szczególne miejsce. Najstarsze widoki, plany i mapy z XV i XVI wieku nie dotrwały do naszych czasów, zachował się reprezentatywny zasób dzieł rodzimych i zagranicznych twórców z przełomu XVII i XVIII wieku.

Wernisaż wystawy *Kamienie dla pokoju*; pomysłodawczyni i kurator ekspozycji I. Elhanani z Izraela (trzecia z prawej), fot. R. Korzeniowski

Prezentowany na wystawie zbiór wiele mówił o technikach i rodzajach wykonywanych map, planów i widoków. Stanowił również niezmiernie interesujące świadectwo zmian zachodzących w architekturze i w urbanistyce Moskwy. Znaczący i miłośnicy tych zagadnień mogli snuć porównania, wychwytywać podobieństwa i różnice w ujmowaniu miast: Krakowa i Moskwy. Wśród przedstawionych obiektów na szczególną uwagę zasługiwały: *Plan Imperatorskiego Stołecznego Miasta Moskwy*, sporządzony w 1739 roku pod nadzorem Iwana Miczurima; była to pierwsza geodezyjna mapa Moskwy. Losy Moskwy w okresie wojen z Napoleonem można było poznać śledząc *Generalny Plan Miasta Moskwy* z roku 1813. Ciekawostką jest fakt, iż w okresie od lat 30. do połowy 50. XX w. nie pozwalano na publikowanie żadnych planów miasta.

Wśród widoków do najcenniejszych należał wykonany przez Piotra Pikarda na zlecenie Piotra I *Stolica Rosji Moskwa*. Autor z niemal fotograficzną precyzją przedstawił wygląd Moskwy początku XVII stulecia. Urokliwie prezentowały się widoki autorstwa Michała Machajewa z czasów Katarzyny II. Z końca XVIII wieku pochodziła seria widoków Moskwy, spośród których 12 zostało wykonanych przez francuskiego artystę de la Barta. Interesujące były też widoki Moskwy z 1915 roku z albumu Iwana Pawłowa *Ochodząca Moskwa*.

Wystawę zorganizowano w ramach realizacji umowy o współpracy Moskwy i Krakowa, uzgodnionej w czasie wizyty członków moskiewskiej Dumy w Radzie Miasta Krakowa, przybyłych na zaproszenie ówczesnego przewodniczącego Rady Miasta Krakowa Stanisława Handzlika. Komisarzami wystawy ze strony moskiewskiej byli Tatiana Gorbaczowa i Władimir Iwanow, ze strony muzeum – Dorota Kurzawska i Leszek Sibila. Wystawę otwarto 25 marca 2003 roku. W wernisażu, obok licznie zgromadzonych gości, uczestniczyli m.in.: przewodniczący Komisji Kultury i Ochrony Zabytków Stanisław Handzlik oraz konsul generalny Rosji w Krakowie Leonid Rodionow.

Od wielu lat Oddział Teatralny MHK z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru przygotowuje wystawy z cyklu *Gwiazda sceny krakowskiej*, prezentujące dorobek najwybitniejszych krakowskich artystów. W 2003 roku bohaterką ekspozycji była Anna Dymna, absolwentka Państwowej

Wernisaż wystawy *Gwiazda sceny krakowskiej* – Anna Dymna; artystka (pośrodku) w towarzystwie wiceprezydent Krakowa T. Starmach (z prawej) i dyrektora Muzeum Historycznego Miasta Krakowa A. Szczygła (z lewej), fot. R. Korzeniowski

Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie (1973). Debiutowała na scenie Teatru im. Juliusza Słowackiego w roli Isi i Chochoła w 1969 roku. Od 1973 roku jej losy sceniczne związane są ze Starym Teatrem. Na jego deskach stworzyła wiele znakomitych kreacji w spektaklach reżyserowanych m.in. przez Konrada Swinarskiego, Andrzeja Wajdę, Jerzego Jarockiego, Jerzego Grzegorzewskiego, Kazimierza Kutza, Rudolfa Ziolo, Tadeusza Bradeckiego. Zagrała m.in. Korę w *Nocy Listopadowej*, Ninę Zarięczną w *Dziesięciu portretach z czajką w tle*, Elżbietę de Valois w *Don Carlosie*, Panią w *Do Damaszku*, Gertrudę w *Hamlecie*.

Wystawa była próbą ukazania wszechstronnej działalności Anny Dymnej poprzez fotografie, dokumenty, kostiumy, rekwizyty, jej własne rysunki oraz zapisy na taśmie wideo fragmentów ról. Komisarzem wystawy była Małgorzata Palka-Konieczko, autorem aranżacji plastycznej – Witold Turdza.

Kolejnym istotnym wydarzeniem była wystawa prac Jana Wojnarskiego (1879–1937), artysty mocno związanego z krakowską Akademią Sztuk Pięknych. Wojnarski – uczeń, a następnie profesor ASP – był wychowankiem Jana Stanisławskiego. Jego szczególną zasługą było utworzenie Pracowni Graficznej, której krakowska grafika w dużym stopniu zawdzięcza późniejsze sukcesy na arenie ogólnopolskiej i światowej. Wojnarski nawiązał do starych technik i tematów graficznych, ale był również znany jako eksperymentator, często wyprzedzający współczesnych innowacjami, zarówno tematycznymi, jak i przede wszystkim warsztatowymi. Jego dorobek to w szczególności znakomite cykle grafik i rysunków, a także wysmakowane pejzaże, nawiązujące do najznakomitszych osiągnięć jego mistrza – Stanisławskiego. Wystawa zorganizowana przez nasze muzeum była pierwszą zbiorczą ekspozycją prac tego artysty od czasu jego przedwczesnej śmierci w 1937 roku.

Na wystawie, w której uczestniczyła m.in. rodzina artysty oraz przedstawiciele wydawnictwa Bernardinum z Pelplina (sponsor wystawy), pokazano prace ze zbiorów syna artysty Krzysztofa Wojnarskiego oraz z zasobów krakowskiego Muzeum Narodowego. Obok znakomitych grafik i rysunków przedstawiono również prace malarskie, których tematem był Kraków, dawne forty krakowskie; znakomite portrety (m.in.

Fragment wystawy *Kraków w odnowie. Konserwacja i restauracja dziedzictwa architektoniczno-urbanistycznego w latach 1815–2003*, fot. R. Korzeniowski

Juliusza Osterwy) oraz ekspresyjną grafikę *Krzyż św. Jadwigi Królowej*. Komisarzem wystawy była Stanisława Opalińska.

Interesującą ekspozycję przygotowaliśmy z okazji sesji naukowej poświęconej 200-leciu cmentarza Rakowickiego, zorganizowanej przez Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa w salach Urzędu Miasta Krakowa. Wystawa składała się z dwóch części. Pierwsza stanowiła pokaz najstarszych pamiątek i archiwaliów związanych z powstaniem i funkcjonowaniem cmentarza. Zbiory pokazane w tej części pochodziły z zasobów naszego muzeum, Archiwum Państwowego w Krakowie, Biblioteki Naukowej PAU i PAN oraz Zarządu cmentarza Rakowickiego i Kapelani Cmentarnej. Druga część wystawy, udostępniona w hallu magistratu, objęła prezentację impresji fotograficznych Andrzeja Stefaniuka. Znakomite pod względem artystycznym zdjęcia, były z jednej strony profesjonalnym dokumentem ukazującym dzisiejszy stan cmentarza, z drugiej – stanowiły artystyczne obrazy, których bohaterem stał się największy zbiór rzeźb nagrobkowych, oglądany w różnych porach roku. Komisarzem obu części była dr Grażyna Lichończak-Nurek.

Kraków w odnowie. Konserwacja i restauracja dziedzictwa architektoniczno-urbanistycznego w latach 1815–2003 to kolejna ekspozycja, udostępniana publiczności od 10 czerwca do 24 sierpnia 2003 roku. Przygotowano ją w związku z 25. rocznicą powstania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa i 25. rocznicą wpisania Krakowa na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO (1978). Kraków i jego zabytki to żywa księga dziejów. Świadomość potrzeby odnowy i konserwacji zrodziła się prawie 200 lat temu, w czasie, gdy kształtowało się nowoczesne pojmowanie roli zbiorowości narodowej oraz znaczenia historii dla zachowania niepodległego ducha oraz świadomości patriotycznej. Troska o pamiątki przeszłości to zadanie nie tylko minionych i obecnych, ale i przyszłych pokoleń. Tworząc ekspozycję pragnęliśmy przypomnieć o tym, w jaki sposób pieczę nad krakowskimi zabytkami sprawowali nasi poprzednicy, poinformować jak odbywa się to dziś, a zarazem przygotować współczesną młodzież i dzieci do kontynuowania działań ojców.

Wystawa, w ujęciu historycznym, pokazywała najważniejsze obiekty architektury przed pracami konserwatorskimi, w trakcie i po ich zakończeniu. Pokazano Wawel

Dziedziniec „Pałacu Krzysztofora” – otwarcie wystawy Skarby krakowskich klasztorów – zbiory oo. Paulinów na Skalce; przemawia wicedyrektor MHK W. Passowicz, obok przeor krakowskiego zgromadzenia o. prof. A. Napiórkowski, fot. R. Korzeniowski

z Zamkiem Królewskim i katedrą; historyczne centrum miasta w obrębie Plant, a więc: ulicę Kanoniczną; budynki uniwersyteckie; architekturę: sakralną i użyteczności publicznej; zespół fortyfikacji miejskich; kamienice mieszczańskie i pałace; ślady kultury żydowskiej na Kazimierzu; kompleksy architektoniczne pomiędzy Plantami a drugą obwodnicą oraz na obrzeżach miasta (opactwo Benedyktynów w Tyńcu, willa Josta Decjusza); fortyfikacje XIX-wieczne; kopiec Tadeusza Kościuszki.

Część wystawy przedstawiającej najstarsze widoki obiektów obrazowały rysunki, obrazy, grafiki i fotografie archiwalne (np. Kriegera, Pawlikowskiego). Ikonografię restaurowanych budowli uzupełniały pochodzące z nich detale architektoniczne, rzeźby, a także najstarsze wydawnictwa dotyczące restauracji oraz portrety konserwatorów.

Ekspozycja dokumentacji ukazywała proces kształtowania się metod, teorii i doktryn konserwatorskich. Wystawie towarzyszyła prezentacja rysunków z cyklu *Portret miasta*, przedstawiających zabytkową architekturę Krakowa, wykonanych przez studentów Wydziału Architektury Wnętrz krakowskiej ASP. Komisarzami wystawy byli Elżbieta Firlit i Andrzej Malik.

Wystawa *Skarby krakowskich klasztorów* została w 2003 roku poświęcona zbiorom oo. Paulinów na Skalce. Miało to związek z obchodami 750-lecia kanonizacji św. Stanisława. Na wystawie pokazano obrazy, dokumenty, księgi, rzemiosło artystyczne, tkaniny liturgiczne i rzeźby. Spośród nich warto zwrócić uwagę na obraz *Ucieczka do Egiptu* autorstwa Hansa Suessa z Kulmbachu, ufundowany w 1511 roku przez kasztelana zawichojskiego Stanisława Jarockiego. Drugim ważnym obiektem jest pochodzący z 2 połowy XV wieku, najprawdopodobniej z Włoch, obraz *Matka Boska z Dzieciątkiem*. Ciekawy, choć stosunkowo późny, bo z 1 połowy XIX stulecia, jest cykl dziesięciu obrazów przedstawiających życie św. Pawła Pustelnika. Pokazaliśmy też kilka przedstawień św. Stanisława, z których najciekawszy, z 1713 roku, ukazuje męczeństwo świętego. Z rzeźb najcenniejsze było pochodzące z końca XV wieku przedstawienie Chrystusa Zmartwychwstałego. Podobną ekspresją

Wernisaż wystawy Skarby krakowskich klasztorów – zbiory oo. Paulinów na Skalce; przemawia przeor krakowskiego zgromadzenia o. A. Napiórkowski; z prawej kuratorzy wystawy: W. Turdza i J.T. Nowak, z lewej wicedyrektor MHK W. Passowicz, fot. R. Korzeniowski

nacechowany jest też późnogotycki krucyfiks z początku XV wieku. Spośród wyrobów rzemiosła artystycznego największe wrażenie wywoływała późnobarokowa monstrancja promienista z 1706 roku. Pokazaliśmy też relikwiarz św. Stanisława w kształcie ręki, pochodzący z 1652 roku. Interesujący był także zespół ośmiu rokokowych relikwiarzy z 2 ćwierci XVIII wieku. W zbiorach paulinów zachowało się sporo paramentów, w większości z XVIII wieku. Na uwagę zasługiwał ornat z 1635 roku. Z przełomu XVII i XVIII wieku pochodzi ornat z czerwonego aksamitu z haftem o motywach wstęg i kwiatów. Piękne były też dalmatyki i kapy z XVIII wieku, wyróżniała się para dalmatyk białych z tkaniny pruskiej bawełnianej w jedwabne kwiaty. Bogato reprezentowane były dokumenty pergaminowe, dotyczące m. in. dziejów Kazimierza. Najstarsze dwa to: dokumenty wystawione przez kancelarię Kazimierza Wielkiego 22 sierpnia 1344 i 27 lutego 1358 roku dotyczące transakcji handlowych Mikołaja Wierzyńka. Ciekawy jest też dokument wystawiony przez Elżbietę Łokietkównę, poświęcający darowiznę ogrodu na Stradomiu na rzecz kościoła św. Stanisława na Skalce. Bardzo interesującą kolekcję stanowiły dokumenty wystawione przez biskupów krakowskich, m.in. Piotra Wysza, Zbigniewa Oleśnickiego, Jana Rzeszowskiego, Piotra Tomickiego, Jakuba Zadzikę. Komisarzami wystawy byli Janusz T. Nowak i Witold Turdza.

Zagłada Żydów krakowskich. W 60. rocznicę likwidacji getta krakowskiego to ekspozycja przygotowana i udostępniona 29 czerwca 2003 roku. Krakowski Kazimierz, ośrodek życia gospodarczego i umysłowego Żydów polskich od średniowiecza do wybuchu II wojny światowej, nazywany był „świętą gminą między Wisłą i Wilgą” i „galicyjską Jerozolimą”. W okresie międzywojennym pod względem liczby Żydów i znaczenia ich gminy wyznaniowej, Kraków był czwartym z kolei skupiskiem ludności żydowskiej w Polsce. Czas okupacji niemieckiej przyniósł zagładę większości żydowskich mieszkańców Krakowa i ich materialnego i duchowego dziedzictwa. W latach 1939–1945 Niemcy wymordowali ok. 60 tysięcy Żydów krakowskich – ponad 90% populacji „świętej gminy”.

Wernisaż wystawy Zagłada Żydów krakowskich. W 60. rocznicę likwidacji getta krakowskiego; przemawia ambasador Izraela w Polsce S. Weiss, fot. R. Korzeniowski

Wystawa w Starej Synagodze ułożona chronologicznie i według grup tematycznych, opowiadała o „niehumanicznym czasie”; do jej przygotowania wykorzystano materiały archiwalne, fotografie i eksponaty. Najcenniejszą i największą grupę stanowiły jednak archiwalia i druki ulotne – zarządzenia, obwieszczenia, „afisze śmierci”, hitlerowskie plakaty antyżydowskie, listy prywatne, kartki pocztowe, kartki żywnościowe, plany i wycinki prasowe. Wystawie towarzyszyło wydawnictwo – przewodnik w języku polskim i angielskim. Komisarzem była Anna Jodłowiec-Dziedzic, autorem aranżacji plastycznej – Paweł Górecki.

W Oddziale Teatralnym Muzeum Historycznego Miasta Krakowa odbywała się w terminie od 13 czerwca do 31 sierpnia 2003 roku wystawa *Wędrowki po Morzu Czerwonym. Żel-art Jana Kantego Pawлуskiewicza*. Znakomity kompozytor maluje od roku 1961 roku, eksponuje zaś swoje prace od pięciu lat. Wystawa była przeglądem jego dorobku, głównie prac cyklicznych, wykonywanych pierwotnie tuszem i piórkim, następnie żelowymi pisakami. Artysta wykorzystuje różne oświetlenia i podświetlenia obrazów dla uzyskania nowych efektów, poszukując nowej formy malarskiej i nowych możliwości technicznych. Użyte plamy tuszu stanowią rodzaj tła dla wykonanych żelowymi pisakami przedstawień figuralnych, w których dopatrzeć się można postaci ludzkich i zwierzęcych. Zapelniają one płaszczyznę obrazu, tworząc niepowtarzalny klimat. Artystę ukształtował rodzinny Nowy Targ, studia architektoniczne na Politechnice Krakowskiej, współtworzony przez niego kabaret Anawa oraz przyjaźń z Piotrem Skrzyneckim i artystami Piwnicy pod Baranami. Nie bez znaczenia jest także jego wejście w świat teatru poprzez współpracę z wybitnymi reżyserami. Do niedawna nazwisko Pawлуskiewicza kojarzyło się tylko z muzyką, lecz teraz można mieć nadzieję, że nowa dziedzina jego twórczości spotka się z uznaniem. Wystawie towarzyszyło okolicznościowe wydawnictwo. Kuratorką była Wanda Kwiatkowska-Ptak.

Bractwo Strzeleckie z Tarnowskich Gór to tytuł kolejnej ekspozycji, powstałej przy współpracy z Tarnogórskim Bractwem Strzeleckim i z Muzeum w Tarnowskich Górach w ramach cyklu *Polskie Bractwa Kurkowe na krakowskim Celestacie*. Wystawa prezentowana była w oddziale Cele-

Wernisaż wystawy Wędrowki po Morzu Czerwonym. Żel-art Jana Kantego Pawлуskiewicza; artysta z kuratorem wystawy W. Kwiatkowską-Ptak, fot. R. Korzeniowski

stat w Krakowie od 28 czerwca do 22 sierpnia, a następnie w Muzeum w Tarnowskich Górach od 5 września do 31 października 2003. Ideą wspomnianego cyklu jest ukazanie dorobku i tradycji polskich towarzystw strzeleckich oraz prezentacja bractwa krakowskiego. Otwarcie ekspozycji w Celestacie przypadło w dniu inronizacji kolejnego krakowskiego króla kurkowego, zaś wernisaż wystawy w Tarnowskich Górach uświetnił rozpoczynające się tam doroczne Dni Gwarków.

Na wystawie zaprezentowano ocalałe pamiątki tarnogórskiego bractwa (puchary, medale, tarcze, fotografie, elementy stroju itp.), uzupełnione o bardzo cenne archiwalia z zasobów Archiwum Państwowego w Katowicach i Krakowie oraz eksponaty pochodzące ze zbiorów prywatnych, a także przedmioty dokumentujące współczesną działalność tarnogórskiego bractwa, które w 1997 roku wznowiło działalność po 58-letniej przerwie. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że praca nad wystawą zaowocowała odnalezieniem – uznawanego za zaginione – zespołu archiwaliów dokumentujących działalność Bractwa Strzeleckiego w Tarnowskich Górach od 1780 roku, tj. od chwili jego powstania, po rok 1939. Autorami koncepcji, scenariusza i aranżacji wystawy byli dr Grażyna Lichończak-Nurek i Krzysztof Gwóźdz, adiunkt Muzeum w Tarnowskich Górach.

Twarze teatru krakowskiej telewizji to ekspozycja fotografów Jerzego Drużkowskiego – fotografika i kamerzysty

Krakowskiego Ośrodka Telewizji Polskiej. Artysta, absolwent Łódzkiej Szkoły Filmowej, od 1973 roku pracował jako operator kamery w krakowskiej telewizji. Do początku lat 90. brał udział w realizacji spektakli krakowskiego teatru telewizji. Zarejestrował dziesiątki premier, będących wydarzeniami w życiu kulturalnym Krakowa. Był świadkiem znakomitych kreacji krakowskich artystów: Wiktora Sadeckiego, Jerzego Bińczyckiego, Jerzego Treli, Tadeusza Huka, Anny Dymnej, Urszuli Popiel, Jerzego Stuhra, Tadeusza Malaka i wielu innych.

Interesował go zarówno sposób kreowania roli, jak i chwile odpoczynku, zadumy w przerwie między jednym a drugim ujęciem. Widz miał możliwość obcowania z niezapomnianymi twarzami telewizyjnymi z okresu świetności teatru, po którym to okresie dziś pozostały tylko taśmy i zdjęcia. Na wystawę licznie przybyli bohaterowie zdjęć artysty. Jej komisarzem była Krystyna Solańska.

Druga z wystaw, która podobnie jak pierwsza przypadła w czasie trwania *Miesiąca fotografii w Krakowie*, to ekspozycja zdjęć Andrzeja Stefaniuka, poświęconych cmentarzowi Rakowickiemu. Stefaniuk, z wykształcenia architekt, uwiecznia niedostrzegane przez wielu szczegóły krakowskich budowli, wydobywa ich nieprzemijający urok. Tym razem zafascynował go cmentarz Rakowicki, najstarsza krakowska nekropolia, która traktowana jest też jako największa polska galeria rzeźby plenerowej. Artyście udało się znakomicie uchwycić klimat tego cmentarza, pełnego dostojności i powagi. Komisarzem wystawy i autorką foldera była Teresa Kwiatkowska.

Pokonkursowa ekspozycja szopek krakowskich została otwarta 7 grudnia 2003 roku. Poprzedzając ją 61. Konkurs Szopek Krakowskich przyniósł bogaty plon w postaci dużej liczby egzemplarzy wykonanych przez młodzież; znacznie mniej było szopek dziecięcych. Nowością było włączenie figur kolędniczków – pełnoplastycznych, o naturalnych wymiarach, w kostiumach Aniołów, Śmierci, Króla Heroda, Trzech Króli. Wprowadzały one widza w atmosferę jasełek i grup kolędniczych – tradycji obecnie zanikających. Komisarzem ekspozycji była Anna Szałapak.

Rok 2003 – wystawy stałe i czasowe

Wystawy stałe:

Z dziejów i kultury Krakowa

– Pałac Krzysztofory, Rynek Główny 35

Z dziejów i kultury Żydów krakowskich

– Stara Synagoga, ul. Szeroka 24, filia Oddziału – Apteka pod Orłem – pl. Bohaterów Getta 18

Z dziejów krakowskiego teatru

– Dom pod Krzyżem, ul. Szpitalna 21

Z dziejów krakowskiego Bractwa Kurkowego

– Celestat, ul. Lubicz 16

Kraków 1939–1956 – ul. Pomorska 2

Wystawy sezonowe:

Wieża Ratuszowa

(punkt widokowy – Rynek Główny; 184 dni wystawowych)

Barbakan

– *Historia obronności* (147 dni wystawowych)

Wystawy czasowe:

Sala wystaw zmiennych Pałacu Krzysztofory

Szopki krakowskie – wystawa pokonkursowa

(61 Konkurs)

2 I – 15 II

komisarz wystawy: Anna Szałapak

Moskwa na planach i grawiurach XVIII–XIX wieku

25 III – 18 IV

komisarze wystawy: Dorota Kurzawska i Leszek Sibila

Kraków w odnowie

10 VI – 24 VIII

komisarze wystawy: Elżbieta Firlet i Andrzej Malik

Skarby krakowskich klasztorów. Zbiory oo. Paulinów

16 IX – 16 XI

komisarze wystawy: Janusz T. Nowak i Witold Turdza

Szopki krakowskie – wystawa pokonkursowa

(61 Konkurs)

9 XII 2003 – 16 I 2004

komisarz wystawy: Anna Szałapak

Sień Pałacu Krzysztofory

Konkurs szopek

w obiektywie aparatu fotograficznego

Jacka Kubienny

1 I – 16 II

komisarz wystawy: Anna Szałapak

Wystawa Izby Rzemieślniczo-Handlowej

17 V – 1 VI

komisarz wystawy: Piotr Hapanowicz

Portret miasta

– *zabytkowe obiekty w rysunkach krakowskiej ASP*

10 VI – 16 XI

komisarz wystawy Leszek Sibila

Impresje i klimaty cmentarne

– *fotografia Andrzeja Stefaniuka*

23 X – 23 XI

komisarz wystawy Teresa Kwiatkowska

Anioły – rzeźby Krystyny Nowakowskiej

3 XII 2003 – 16 II 2004

komisarz wystawy: Elżbieta Firlet

Dom pod Krzyżem – Galeria Teatralna

Plakat Romana Kalarusa

10 I – 2 III

komisarz wystawy: Wanda Kwiatkowska-Ptak

Gwiazdy sceny krakowskiej – Anna Dymna

27 III – 18 V

kom. Wystawy: Krystyna Solańska

Przejście przez Morze Czerwone.

Żel-art Jana Kantego Pawluśkiewicza

13 VI – 10 X

komisarz wystawy: Wanda Kwiatkowska-Ptak

Twarze Teatru Telewizji – Jerzy Drużkowski

22 X 2003 – 10 I 2004

komisarz wystawy: Krystyna Solańska

Celestat – ul. Lubicz 16

Bractwo Kurkowe z Tarnowskich Gór

28 VI – 22 VIII

komisarz wystawy: dr Grażyna Lichończak-Nurek

Kamienica Hipolitów

Abstrakt II – malarstwo Beaty Popławskiej

2 I – 19 I

komisarz wystawy: Maria Zientara

Kamienie dla Pokoju

14 II – 23 III

(kom. wystawy Michał Grabowski

Jan Wojnarski – malarstwo, grafika i rysunek

11 IV – 2 VI

komisarz wystawy: Stanisława Opalińska

Polska Akcja Humanitarna – 10-lecie istnienia

9 VI – 19 VI

komisarz wystawy: Michał Grabowski

Prace pedagogów Instytutu Sztuki

Uniwersytetu Rzeszowskiego

11 VII – 17 VIII

komisarz wystawy: Leszek Sibila

Kacper Bożyk – grafika

22 VIII – 28 IX

komisarz wystawy: Witold Turdza

Bernard Braun

2 X – 9 XI

komisarz wystawy: Leszek Sibila

Prace studentów ASP

11 XI – 31 XII

komisarz wystawy: Leszek Sibila

Wieża Ratuszowa – Galeria Letnia

Ewa Żelewska-Wsiołkowska

13 V – 6 VII

komisarz wystawy: Maria Zientara

Piotr Korzeniowski

6 VIII – 30 IX

komisarz wystawy: Maria Zientara

Łukasz Konieczko

3 X – 31 X

komisarz wystawy: Maria Zientara

Zwierzyniecki Salon Towarzystwa Sztuk Wszelkich ul. Królowej Jadwigi 41

Pejzaż zwierzyniecki – wystawa pokonkursowa

6 I – 26 I

Spojrzenie na morze

– fotografie Małgorzaty i Jerzego Kornasiewiczów

9 II – 16 III

Z natury i wyobraźni

23 III – 27 IV

W domu i ogrodzie

11 V – 24 VIII

Twórczość artystyczna rodziny Malików

28 IX – 31 X

Zaczarowany Kraków

9 XI 2003 – 5 I 2004

Komisarzem wszystkich wystaw był Jerzy Segda
we współpracy z Dzielnicą VII.

Stara Synagoga

Zagłada Żydów krakowskich

26 VI – 15 XII

komisarz wystawy: Anna Jodłowicz-Dziedzic

Pałac Krzysztofory – Galeria, 1 piętro

Tadeusz Kantor mniej znany 1 VII – 5 XI

komisarz wystawy: Marta Marek

Świat znaczka pocztowego 6 XI – 30 XI

komisarz wystawy: Piotr Hapanowicz

Dziedziniec Pałacu Krzysztofory

Letnia Galerii Rzeźby Plenerowej

– wystawa prac Bronisława Chromego

4 VI 2003 – 30 XII

Komisarz wystawy: Dorota Kurzawska

Wystawy krajowe:

Krakowskie Bractwo Kurkowe żywa tradycja

– Muzeum Mazowieckie w Płocku

komisarz wystawy: Małgorzata Niechaj

Szopki krakowskie

– Muzeum Historii Katowic

komisarz wystawy: Anna Szałapak

Wystawy zagraniczne:

Szopki krakowskie – Manchester

Komisarz wystawy: Anna Szałapak i Michał Grabowski

Szopki krakowskie – Uppsala

komisarz wystawy: Danuta Radwan i Greta Czupryniak

Szopki krakowskie – Lyon

komisarz wystawy: Marta Marek

W 2004 roku muzeum przygotowało 34 ekspozycje zmienne oraz jedną, nowoczesną w formie i opartą na nowym scenariuszu, ekspozycję stałą w Aptece pod Orłem. Wśród nowo przygotowanych były różnorodne prezentacje: trzy poświęcone 185 rocznicy powstania ASP, pięć stanowiło realizację cykli: *Z pracowni naszych artystów*, *Gwiazda sceny krakowskiej*, *Skarby krakowskich klasztorów*. Historyczno-biograficzny charakter miały wystawy: *Dokumenty Komendy Głównej Armii Krajowej*, *Francuskie bractwa kurkowe*, *Iwona Borowicka*, *Zygmunt Konieczny*, *D-Dey*, *Burza – Armia Krajowa w 1944 roku*. Cztery to prezentacje fotografii: *Świat Ignacego Kriegera – ludzie ze szklanych klisz*, *Barwy czasu* (fotografie autorstwa Michała Grychowskiego), *Zakłète w kamieniu – fotografie Andrzeja Stefaniuka*, *Malarstwo na starej fotografii*. Siedem miało charakter prezentacji artystycznego dorobku krakowskich twórców, m.in. Janusza Trzebiatowskiego. Na odrębne przypomnienie zasługuje szczególnie kilka ekspozycji.

Apteka w getcie krakowskim to wystawa przygotowana przez zespół pod kierownictwem Eugeniusza Dudy (w składzie: Anna Jodłowiec-Dziedzic, Anna Pióro, Beata Łabno, Monika Bednarek, Jacek Salwiński). Autorem aranżacji był artysta plastyk Paweł Górecki.

W scenariuszu ekspozycji, w przeciwieństwie do poprzedniej wystawy, wysunięto na plan pierwszy postać Tadeusza Pankiewicza – polskiego farmaceuty, który pomagał Żydom z krakowskiego getta, mimo stałego zagrożenia życia. W pierwszej części wystawy podjęto próbę rekonstrukcji wnętrza apteki, w drugiej zaś, na podstawie zachowanych zdjęć, ukazano działalność Pankiewicza, historię utworzenia, funkcjonowania i likwidacji getta w Krakowie oraz losy obozu zagłady w Płaszowie. Zaprezentowano również kilka z licznych pamiątek osobistych Tadeusza Pankiewicza: jego biurko, ofiarowany przez współpracownicę srebrny talerzyk oraz kopie listów i dokumentów. Dodatkowym, dotychczas niestosowanym na wystawach, rozwiązaniem było umieszczenie aparatury umożliwiającej oglądanie filmów poświęconych gettu oraz stworzenie komputerowego połączenia z instytu-

Wernisaż wystawy *Krakowskie*; na pierwszym planie dyrektorzy: M Beiersdorf, Muzeum Historii Fotografii i M Niezabitowski, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, fot. R. Korzeniowski

cjami informującymi o tragicznym losie Żydów w okresie II wojny światowej. Wystawę dopełniała specjalnie urządzone sala dydaktyczna ze stanowiskami komputerowymi.

Wystawę otwarto 11 lipca 2004 roku. W wernisażu uczestniczyli m.in.: prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, wicewojewoda Jadwiga Nowakowska, prezes Żydowskiej Gminy Wyznaniowej Tadeusz Jakubowicz, prezes Stowarzyszenia Żydów Krakowskich w Jerozolimie, była więźniarka krakowskiego getta Miriam Akavia, konsul Republiki Rosji Leonid Rodionow oraz konsul Republiki Federalnej Niemiec Karen Klingler. W trakcie uroczystego otwarcia Zygmunt Józewczak, aktor Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie, odczytał fragment książki Tadeusza Pankiewicza, zaś pieśniarka Magdalena Sowińska odśpiewała pieśń Mordechaja Gebirtiga *Pożegnanie z Krakowem*. Uroczystość prowadził dyrektor muzeum Michał Niezabitowski, a przemówienia wygłosili: Jacek Majchrowski, Tadeusz Jakubowicz i Miriam Akavia. Wystawie towarzyszył folder autorstwa Anny Jodłowiec-Dziedzic *Apteka w getcie krakowskim*.

Wystawę *Dokumenty Komendy Głównej Armii Krajowej z kolekcji Marka Neya-Krwawicza* przygotowano we współpracy z właścicielem zbioru oraz krakowskim oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej. Komisarzami wystawy byli Monika Bednarek i Teodor Gąsiorowski. Zbiór udostępniony przez Neya-Krwawicza składał się z oryginalnych dokumentów KG AK z lat 1939–1944. Wśród najciekawszych były m.in.: fotografie, meldunki operacyjne, rozkazy oraz dokumenty identyfikacyjne członków sztabu Naczelnego Wodza, a ponadto wydawnictwa propagandowe, egzemplarze prasy podziemnej i druki ulotne. Całość ekspozycji to efekt długoletniej pasji kolekcjonerskiej Neya-Krwawicza, któremu udało się dotrzeć do żołnierzy i oficerów KG AK i pozyskać bezcenne pamiątki o charakterze osobistym, a także dokumenty, których byli oni współtwórcami. Zbiór ma walory nie tylko wspomnieniowe, ale również poznawcze. Ekspozycja została zorganizowana w galerii Kamienicy Hipolitów.

Pierwszą z wystaw poświęconych Akademii Sztuk Pięknych *Z dziejów krakowskiego projektowania. Profesorowie Wydziału Architektury Wnętrz* otworzyliśmy 19 marca 2004 roku w salach wystaw czasowych Pałacu Krzysztofory.

Wernisaż wystawy *Z dziejów krakowskiego projektowania*. Profesorowie Wydziału Architektury Wnętrz – przemawia dyr. M. Niezabitowski. Pierwszy z lewej rektor Akademii prof. J. Pamuła, fot. R. Korzeniowski

Została ona przygotowana wspólnie z Wydziałem Architektury Wnętrz krakowskiej ASP w ramach ekspozycji jubileuszowych, organizowanych w 185. rocznicę powstania Akademii. Wystawę poświęcono profesorom, którzy przez lata kształtowali pokolenia projektantów nie tylko krakowskich, ale i całego kraju. Przez lata z Wydziałem Projektowania Wnętrz związani z nim byli nie tylko wybitni projektanci, ale również malarze, rzeźbiarze, graficy. Wystawa przygotowana została w sposób nowoczesny, z maksymalnym wykorzystaniem przestrzeni: sale wystawiennicze otrzymały kształt i rozmiar pozwalający na ukazanie rozmaitych prac. „Siedliska”, czyli krzesła, widoma „specjalność” Wydziału, były elementem wiodącym ekspozycji, ukazującym rozmaite zapatrywania artystów na ten przedmiot codziennego użytku, który w projektach urastał do rangi samoistnego dzieła sztuki, będącego niekiedy na bakier z zasadami ergonomii. W części ekspozycji poświęconej meblom, można było zobaczyć krzesła i fotele wykonane według projektów Stanisława Wyspiańskiego, Józefa Mehoffera, Karola Stryjeńskiego, Ludwika Wojtyczki, Karola Homolacsa, Karola Frycza, Adolfa Szyszko-Bohusza, Andrzeja Pawłowskiego, Leszka Wajdy, a także współczesnych twórców, m.in. prof. Romana Kurzawskiego.

Przyszłych projektantów rysunku, malarstwa i rzeźby uczyli związani z Wydziałem, znakomici artyści, profesorowie Akademii: Wacław Taranczewski, Adam Stalony-Dobrzański, Alojzy Siwecki, Mieczysław Wejman, Jan Świderski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Stefan Borzęcki. Ich prace również pokazano na wystawie. Całości ekspozycji towarzyszył znakomicie pod względem edytorskim przygotowany katalog. Ponadto w ostatniej sali umieszczono studio telewizyjno-komputerowe, gdzie można było poznać stan przeszły i obecny Wydziału, jego najważniejsze pracownie, kierunki nauczania oraz osiągnięcia zespołu dydaktycznego i studentów. Wystawę przygotowali prof. Jacek Cupryś i Leszek Sibila. Aranżacja była dziełem Macieja Radnickiego i Marka Brauna. W wernisażu uczestniczył rektor ASP w Krakowie prof. Jan Pamuła.

Gwiazda sceny krakowskiej – Elżbieta Karkoszka – tę wystawę przygotowano z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru (27 marca). Elżbieta Karkoszka, absolwentka kra-

kowskiej PWST (dyplom w 1967 roku), debiutowała na scenie Starego Teatru w 1963 roku, za dyrekcji Władysława Krzemińskiego. Po studiach przez trzy lata związana była z Teatrem Rozmaitości oraz Teatrem Bagatela, gdzie zagrała kilka pierwszoplanowych ról, m.in. Ofelię w *Hamlecie*, Infantkę w *Cydzie*, Antygonę. Od 1970 roku do dziś związana jest ze Starym Teatrem. Stworzyła niezapomniane role w największych spektaklach tego teatru, występując w sztukach reżyserowanych przez Konrada Swinarskiego, Andrzeja Wajdę, Jerzego Jarockiego, Jerzego Grzegorzewskiego, Zygmunta Hübnera, Kazimierza Kutza, Ryszarda Ziolo. Jej najbardziej znane role to: Smugoniowa w *Uciekła mi przepióreczka*, Maria w *Biesach*, Nike spod Cheronei w *Nocy Listopadowej*, Ismena w *Antygonie*, Waria w *Wisniowym sadzie*. Dokonania artystki pokazano, posługując się głównie fotografiami i projektami scenograficznymi. Jej postać przybliżył też film telewizyjny z cyklu *Portrety artystów – Elżbieta Karkoszka*.

W wernisażu udział wzięli artyści scen krakowskich oraz dyrektorzy: Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej – Mikołaj Grabowski i Teatru im. Juliusza Słowackiego – Witold Herzig. Ekspozycji towarzyszył folder. Komisarzem wystawy była Krystyna Solańska, oprawę plastyczną przygotował Witold Turdza.

W Galerii Kamienicy Hipolitów pokazaliśmy prace Janusza Trzebiatowskiego. Wystawa została zorganizowana z okazji 50-lecia jego twórczości. Nad ekspozycją patronat honorowy objął prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski. W ramach zaplanowanego z dużym rozmachem jubileuszu otwarto w Krakowie trzy ekspozycje. Pierwsza, inauguracyjna obchody, była umieszczona w Kamienicy Hipolitów i zatytułowana *MALARSTWO – cykl – pejzaż erotyczny*. Następnie otwarto w godzinach wieczornych w Galerii Piano Nobile – *Malarstwo z cyklu: Pieta – obrazy z lat 2000–2004* oraz *Malarstwo z cyklu pejzażowego, siano – obrazy z lat 1999–2003*. Obchody jubileuszowe tego dnia zakończył koncert Kai Danczowskiej i raut w sali Fontanowskiej Pałacu Krzysztofory. W otwarciach wszystkich ekspozycji uczestniczyło duże grono przyjaciół artysty, profesorów ASP z rektorem Janem Pamulą na czele. Władze miasta Krakowa reprezentował dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Stanisław Dziedzic, była też obecna kurator Oświaty w Krakowie Elżbieta Łęcznarowicz. Jubilat otrzymał listy gratulacyjne od prezydenta Krakowa, wojewody krakowskiego, władz Chojnic z rodzinnych Kaszub oraz od Muzeum Medalierstwa we Wrocławiu.

Wystawa zaprezentowana w Kamienicy Hipolitów ukazywała pejzaż erotyczny. Znani krytycy tak oceniali akty Janusza Trzebiatowskiego: „są anatomiczne i malarskie, niekiedy aluzyjne lub realistyczne, o różnym stopniu deformacji, czasem wręcz turpistyczne w wyważonej obserwacji, lecz zawsze atrakcyjne, acz z malarskiego głównie punktu widzenia”. Komisarzem wystawy i kuratorem obchodów jubileuszu był Stanisław Piwowarski.

W Wieży Ratuszowej przedstawiono publiczności obrazy Pawła Taranczewskiego. Malarz a zarazem teoretyk sztuki, profesor krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, pokazał kilkanaście znakomitych obrazów, wśród których szczególną uwagę zwracał piękny widok Krakowa. Licznie

zebraną publiczność zachwycały urzekające kolorem pejzaże. W otwarciu ekspozycji uczestniczył ks. kard. Franciszek Macharski. Komisarzem wystawy była Maria Zientara.

Kolejną z wystaw – *Asamblaż Oswaldo Viteriego* otwarto w galerii Pałacu Krzysztofory. Na otwarciu przybyła goszcząca w Krakowie delegacja miasta Quito oraz ambasador Ekwadoru w Polsce. Przybyłych gości powitał dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK Stanisław Dziedzic. Przemówienia wygłosili: prezydent Miasta Krakowa prof. Jacek Majchrowski oraz wiceprezydent Quito, przedstawiając perspektywy współpracy w dziedzinie ochrony zabytków oraz wymiany kulturalnej, której jednym z pierwszych przejawów była prezentowana ekspozycja Oswaldo Viteriego. Sam artysta przedstawił swoją drogę życiową oraz wyłożył credo twórczości, podejmującej dialog między mitem i pamięcią, przeszłością i terażniejszością, poezją i historią. Jego twórczość głęboko osadzona jest w folklorze andyjskim i łączy w sobie wszystko to, co jest obecne w rzeczywistości Ameryki Łacińskiej, jej współczesnej sztuce, która stara się ukazywać procesy związane z starzeniem się historii, na którą składają się symbole, elementy o rodowodzie prekolumbijskim, jak i te, które pojawiły się w wyniku podboju. Technika asamblażu, a więc prezentacji szmacianych lalek, zgrzebnych tkanin, ornatów naklejonych na płótno, często w konwencji geometrycznej, to sposób na wyrażenie rzeczywistości przez symbole czego skutkiem są przedmioty o charakterze ikon. Obrazy-konstrukcje, urzekają ekspresją, angażują widza; ich celem nie jest mówienie prawd oczywistych, lecz pobudzenie kreatywności i interpretacji widza. Komisarzami wystawy ze strony muzeum byli Piotr Hapanowicz i Michał Grabowski.

W czerwcu muzeum, samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami, przygotowało cztery nowe ekspozycje czasowe. Jako pierwszą udostępniono publiczności wystawę w Galerii Oddziału Teatralnego, poświęconą pamięci *Iwony Borowickiej. Gwiazdy krakowskiej sceny operowej*, którą muzeum zorganizowało wspólnie z Fundacją Pomocy Artystom Polskim „Czardasz”. Ekspozycję zorganizowano dla uczczenia 26. rocznicy śmierci tej wybitnej artystki.

Rok 2004 był rokiem Iwony Borowickiej. Patronat nad imprezą upamiętniającą tę wybitną śpiewaczkę objął prezydent Krakowa Jacek Majchrowski oraz duszpasterz środowiska artystów ks. infułat Jerzy Bryła. Artystka występowała na scenach Krakowa i Polski przez ponad 30 lat. Z naszym miastem związana była od roku 1954 aż do swojej przedwczesnej śmierci w 1984 roku. Na wystawę złożyły się m.in.: zdjęcia, programy, afisze, projekty scenograficzne, kostiumy oraz pamiątki osobiste artystki. Muzeum korzystało ze zbiorów Operetki Krakowskiej, zasobów własnych i obiektów udostępnionych przez rodzinę, w tym przede wszystkim syna i synową artystki – Sylwię Borowicką. Komisarzem wystawy była Krystyna Solańska, która współpracowała z Witoldem Turdzą. Wystawę otwarto 2 czerwca 2004 roku, a dwa dni później odbyła się promocja monografii poświęconej Iwonie Borowickiej autorstwa Jacka Chodorowskiego. W trakcie imprezy autor przedstawił sylwetkę artystki, natomiast Ewa Warta-Śmietana solo i w duecie z Kazimierzem Pustelakiem przypominała najbardziej znane arie z repertuaru Iwony Borowickiej.

Kolejną ekspozycję otwarto 8 czerwca w salach parterowych Pałacu Krzysztofory. Nosila tytuł *Świat Ignacego Kriegera* – ludzie ze szklanych klisz; dyrektor M. Niezabitowski wręcza nagrodę uczestnikowi konkursu wiedzy o dawnej fotografii, obok dyrektora kuratorzy wystawy T. Kwiatkowska i E. Gaczoł, fot. R. Korzeniowski

Wernisaż wystawy Świat Ignacego Kriegera – ludzie ze szklanych klisz; dyrektor M. Niezabitowski wręcza nagrodę uczestnikowi konkursu wiedzy o dawnej fotografii, obok dyrektora kuratorzy wystawy T. Kwiatkowska i E. Gaczoł, fot. R. Korzeniowski

gera – ludzie ze szklanych klisz i była poświęcona działalności zakładu fotograficznego Kriegerów, który istniał w Krakowie od 1860 do 1926 roku. Wielotysięczny zbiór klisz, pochodzący z tego atelier, podarowała gminie miasta Krakowa jego ostatnia właścicielka, córka Ignacego – Amalia Krieger. Szklane negatywy, obecnie w posiadaniu Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, przedstawiające głównie widoki, zabytki, ginącą zabudowę, jak i nowe budowle. To właśnie owe „krajowidoki” były specjalnością zakładu. Krieger był pierwszym fotografem, który uwiecznianie miasta uczynił głównym tematem swojej pracy zawodowej, i to właśnie z jego nazwiskiem kojarzą się widoki dawnego Krakowa. Wystawa prezentowała mniej znany szerokiej publiczności rys działalności zakładu – zdjęcia przedstawiające ludzi. Atelier Kriegerów wykonywało typowe wówczas fotografie portretowe, jednak na niewielką skalę. Głównymi klientami zakładu byli mieszczenie, mieszkańcy przedmieść, a w późniejszym okresie coraz liczniejsi wieśniacy z okolic Krakowa. Można ich było oglądać w odświętnych, eleganckich strojach, sztywno upozowanych na tle ekranu przedstawiającego wnętrze mieszkalne lub pejzaż. Zdarzają się jednak także mniej oficjalne scenki. Inny nurt działalności atelier stanowiła fotografia dokumentalna. Należą do niej zdjęcia przedstawiające budowę gazowni, wodociągów, dróg i mostów, ćwiczenia Straży Pożarnej i Pogotowia Ratunkowego, a także żołnierzy w koszarach czy kamieniarzy na Wawelu.

Ignacy Krieger był jednym z pierwszych dokumentalistów folkloru krakowskiego i galicyjskiego. Pozostawił kolekcję zdjęć chłopów z okolic Krakowa, górali z Podhala, Pienin, Śląska Cieszyńskiego oraz Hucułów, portrety mieszczan w stylizowanych strojach szlacheckich, Żydów, Rusinów oraz Kełderaszów, których tabor przejeżdżał przez Kraków. Powstawały całe serie fotografii typów ludowych w różnych ujęciach lub pozowanych scenkach. Krieger nie ograniczał się do fotografowania autentycznych postaci w charakterystycznych dla ich regionu strojach. Często prawdopodobnie sam dobierał garderobę dla modeli oraz rekwizyty. Fotografie typów ludowych były następnie ręcznie kolorowane. Kriegerowie woleli wprawdzie, jak przy-

Wernisaż wystawy *Skarby krakowskich klasztorów. Zbiory oo. Bonifratrów; przemawia prowincjał zakonu o. M.A. Pietrykiewicz, z lewej dyr. M. Niezabitowski i kuratorzy wystawy J.T. Nowak i W. Turdza, fot. R. Korzeniowski*

znawali, „fotografować przedmioty i krajobydwoki anizeli ludzi”, jednak i na tym polu pozostawili zbiór niezwykle interesujący i cenny. Właśnie te mniej popularne ujęcia stanowiły główny temat omawianej ekspozycji. Komisarzami wystawy były Ewa Gaczoł i Teresa Kwiatkowska. Autorem aranżacji plastycznej był Andrzej Harasz.

Jako trzecią otwarto w czerwcu wystawę *Polonijne bractwa kurkowe we Francji*. Polska emigracja zarobkowa we Francji aktywnie uczestniczyła w działalności tamtejszej społeczności, zakładając, na wzór działających na ziemiach polskich bractw kurkowych, bractwa we Francji. W ten sposób polska tradycja łączyła się ze zwyczajami francuskimi. Polskie bractwa przystąpiły do Związku Bractw Francji. Najwięcej powstało ich i działało w górniczym okręgu Nord-Pas-de-Calais. Największa ich aktywność przypada na lata międzywojenne, działały wtedy 33 bractwa. Okres powojenny to stopniowe zamieranie ruchu brackiego. W 1979 roku istniały już jedynie cztery bractwa. Wraz z ich zanikaniem rozproszeniu uległy pamiątki, które przed całkowitym zatraceniem uratował sekretarz bractw kurkowych we Francji Witold Nowak. Zebrał on ocalałe odznaki, dyplomy, tarcze, sztandary, zdjęcia, wycinki prasowe, księgi pamiątkowe i przekazał do rodzinnego Poznania.

Te właśnie kolekcje, wypożyczone z Muzeum Narodowego w Poznaniu, i wzbogacone o pamiątki związane z francuskimi bractwami, które posiadali krakowscy bracia pokazano na otwartej 26 czerwca w Celestacie wystawie. W uroczystym otwarciu brali udział m.in. prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, wojewoda krakowski Jerzy Adamik, przewodniczący Sejmiku Małopolskiego Piotr Boroń, przewodniczący Rady Miasta Paweł Pytko. Komisarzem wystawy, autorką folderu oraz aranżacji plastycznej była Małgorzata Niechaj.

Ostatnią z wystaw otwarto w Barbakanie 29 czerwca 2004 roku. Była to ekspozycja fotografii znakomitych artystów: Adama Bujaka, Wojciecha Cachola, Jakuba Ciec-kiewicza, Pawła Jaroszewskiego, Adama Raszki, Tadeusza Warczaka. Wszystkie one odkrywały „400 lat samotności” kamedułów. Kuratorem wystawy był prof. Zbigniew Łagocki. Wystawę przy pomocy muzeum przygotowało Wydawnictwo Jagiellonia SA. W otwarciu uczestniczyli m.in.

wiceprezydent Miasta Krakowa Henryk Bątkiewicz oraz dyrektor Departamentu Kultury Urzędu Marszałkowskiego Krzysztof Markiel.

29 lipca 2004 roku w Galerii Kamienicy Hipolitów otwarto wystawę zorganizowaną w ramach wymiany z Muzeum Historii Miasta Moskwy Wystawa nosiła tytuł *Moskwa w fotografii*. Na wystawie pokazano 90 zdjęć przedstawiających architekturę miasta, widoki ogólne oraz panoramy kremlowskiego zespołu pałacowego i jego wnętrza, pamiętne wydarzenia: ślub cara Mikołaja I, parady wojskowe, powódź, która nawiedziła Moskwę itp. Autorami byli najznakomitsi rosyjscy fotografowie. W otwarciu ekspozycji uczestniczyli m.in. wicedyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK dr Barbara Turlejska, konsul generalny Rosji Leonid Rodionow, konsul Ukrainy oraz delegacja z Moskwy: Mikołaj Łupaczow i Władimir Kuźniecowa.

5 sierpnia 2004 roku w sali Fontanowskiej odbyło się otwarcie wystawy poświęconej 140. rocznicy stracenia na stokach Cytadeli członków Rządu Narodowego i dyktatora powstania Romualda Traugutta. Wśród skazanych był Roman Żuliński, dyrektor jednego z departamentów Rządu Narodowego. Rodzina Żulińskich po emigracji z Królestwa Kongresowego zamieszkała we Lwowie, a następnie w Krakowie. Salon Żulińskich skupiał, dzięki swej patriotycznej atmosferze, świat ludzi wolnych mimo zaborów, służący kształtowaniu postaw patriotycznych następnych pokoleń. Wnuk jednego ze straconych członków Rządu Narodowego to twórca i dowódca POW w czasie I wojny światowej.

Na wystawę złożyły się pamiątki rodzinne, portrety, fotografie, listy, tłoki pieczętne. W trakcie otwarcia referat przybliżający postać Żulińskiego przedstawiła prof. Halina Florkowska-Francić, fragmenty wierszy poświęconych m.in. salonowi Żulińskich czytał Tadeusz Malak, list ostatni Romana Żulińskiego odczytał Witold Turdza. Całość spotkania prowadziła Anna Żulińska-Dutkowa. W spotkaniu uczestniczyło wielu znakomitych gości, m.in. rektor Akademii Muzycznej prof. Krystyna Moszumańska-Nazar, która podzieliła się wspomnieniami związanymi z salonem Żulińskich. Wystawę przygotował Piotr Hapanowicz.

W Wieży Ratuszowej pokazaliśmy wystawę *Stanisław Tabisz – malarstwo*. Autor prezentowanych prac to profesor ASP, dziekan Wydziału Grafiki. Artysta przedstawił swoje ostatnie dzieła, na które złożyły się cykle rysunków *Kobieta odwrócona plecami*, *Smoki*, *chimery i inne rysunki*, *Książniczki*. Brak czasu, chęć błyskawicznego odnotowywania wrażeń i pomysłów sprawiły, iż artysta wyspecjalizował się w małych rysunkach. Tabisz znakomicie operuje pewną, twardą kreską, uzyskując znakomity efekt. Obok rysunków pokazano też kilka obrazów. Można je nazwać „etudami malarskimi” – pełnymi finezji, mistrzostwa formy i urokliwych na poły baśniowych fantazji, które ukazują świat legendarnych zwierząt i egzotycznych, powstałych w wyobraźni artysty, roślin. Komisarzem wystawy oraz autorką folderu była Maria Zientara.

Skarby krakowskich klasztorów. Zbiory oo. Bonifratrów – jak zawsze, tak i teraz największą siłą prezentowanej kolekcji było ukazanie zwykle niedostępnych dzieł sztuki, archiwaliów, księgozbioru, pamiątek historycznych, przedmiotów codziennego użytku, które przechowywane są za klasztorowymi murami.

Zakon Bonifratrów założony został przez św. Jana Bożego w 1540 roku. Hasło zakonu brzmi: „Bracia czyńcie dobro”. Do Polski zakonnicy tej reguły przybyli w 1609 roku. Pierwszym był Gabriel Ferrara – lekarz, który skutecznie pomógł cierpiącemu królowi Zygmuntovi III Wazie. Dzięki Fundacji Waleriego Montelupiego, bonifratrzy mogli założyć pierwsze zgromadzenie w Polsce. Głównym jego celem jest pomoc chorym, bezdomnym i opuszczonym. Pierwsza siedziba zakonu znajdowała się na rogu ulic św. Marka i św. Jana, zaś świątynią był kościół pw. św. Urszuli. Tam też mieścił się pierwszy szpital. Na początku XIX wieku, po kasacji zakonu trynitarzy, wielki książę warszawski Fryderyk August przydzielił im budynki tego zakonu, przenosząc tym samym bonifratrów na Kazimierz, gdzie od 25 września 1812 roku do dziś mają swoją siedzibę. W latach 1897–1906 wzniesiono, według projektu Teodora Talowskiego, nowy budynek szpitala, który uroczystie otwarto 7 października 1906 roku. Szpital zbudowano dla uczczenia 50-lecia panowania Franciszka Józefa.

Z pokazanych zbiorów za najciekawsze uznać należy obrazy: *Święta Urszula* (XVII wiek, olej, płótno); *Hold Trzech Króli* (3 ćwierć XVIII wieku, olej, płótno); *Chrystus przed Pilatem* (XVII wiek, olej, płótno); *Matka Boska z Dzieciątkiem* (XVIII wiek, olej, płótno); *Święta Rodzina i Święty Tadeusz Juda* (1760, olej, płótno); *Święty Kajetan* (1758); rzeźby: *Święta Dorota*, *Święty Wawrzyniec* z około 1510 roku; figura *Chrystusa Zmartwychwstałego* z połowy XVIII wieku; rzemiosło artystyczne: relikwiarze, kielichy, reflektory, ornaty pochodzące z XVIII wieku. Interesująco prezentował się też zbiór receptur, ksiąg, zielników oraz naczyń aptecznych, informujący o zadaniach klasztoru. Komisarzami wystawy byli Janusz T. Nowak i Witold Turdza. Wystawie towarzyszył katalog ich autorstwa.

Nad wystawą *Józef Dietl i jego Kraków* patronat objął prezydent Krakowa Jacek Majchrowski. Ekspozycję zrealizowali Bożena Urbańska i Witold Turdza. Urządzono ją, posługując się w dużej mierze eksponatami własnymi, ale nie zaniechano też wypożyczeń. Służyły nam swoimi obiektami: Uniwersytet Jagielloński – zbiory administracyjne Collegium Medicum UJ wraz z Zakładem Historii Medycyny; Biblioteka Jagiellońska; Wojewódzkie Archiwum Państwowe oraz członek rodziny Dietlów, stryjeczny prawnuk prezydenta Józefa Dietla, prof. dr hab. Jerzy Dietl z Łodzi.

Na wystawie pokazano widoki Krakowa w malarstwie, grafice i fotografii. Wśród prezentowanych obiektów były m.in.: serie widokowe Stroobanta, Kossaka, Tondosa, Gryglewskiego. Ze zdjęć uwagę przykuwał zespół fotografii Ignacego Kiegera, pokazujący Kraków przed i po restauracji Rynku i Sukiennic oraz krakowian, np. radnych. Były też rozliczne dokumenty, wiele sygnowanych przez Dietla, m.in. dyplomy od Rady Miasta. Centrum ekspozycji zajmował portret prezydenta namalowany przez Jana Matejkę. Działalność Józefa Dietla jako lekarza pokazano prezentując rozmaite instrumenty lekarskie z jego czasów, wśród nich te, których sam używał. Funkcja dziekana i rektora ukazana została przez ekspozycję bereł Wydziału Lekarskiego wykonanych w czasie rektorskiej kadencji Józefa Dietla.

Sesja popularnonaukowa towarzysząca wystawie Józef Dietl i jego Kraków, referat wygłasza prof. dr hab. I. Homola-Skapska, fot. R. Korzeniowski

Wystawie towarzyszyła konferencja naukowa, nad którą patronat sprawował przewodniczący Rady Miasta Krakowa dr inż. Paweł Pytko, uroczystie ją inaugurując. Referaty na konferencji przedstawili: prof. dr hab. Irena Homola-Skapska, prof. Jerzy Dietl, prof. Aleksander Skotnicki, dr Stanisław Dziedzic – dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK, Genowefa Zań-Ograbek – konserwator miejski. Uroczystość otwarcia uświetnił występ artystyczny uczniów szkoły podstawowej im. J. Dietla. Sesja i wernisaż wystawy odbyły się 14 października 2004 roku.

Znaczącym wydarzeniem była przygotowana wspólnie z Krakowskim Oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej oraz Muzeum Armii Krajowej wystawa *Burza – Armia Krajowa w 1944 roku*. Ekspozycja ta informowała widzów o sytuacji politycznej i militarnej w przełomowych miesiącach 1944 roku, w przeddzień wkroczenia do Polski wojsk sowieckich. Zgodnie z decyzją władz Polski Podziemnej, w miarę zbliżania się frontu oddziały Armii Krajowej podejmowały akcje wyzwolenicze, tak aby Sowietom stawali przed prawowitymi gospodarzami wyzwolanych ziem. Tragizm tych dni łączył się z faktem, że wszędzie, nawet tam gdzie doszło do współdziałania oddziałów Armii Czerwonej z polskimi formacjami, gdy tylko front przesuwał się dalej, następowały aresztowania, mordy i wywózki, organizowane przez niedawnych „sojuszników”. Wystawa oparta była przede wszystkim na materiale fotograficznym. Komisarzami byli Teodor Gąsiorowski i Grzegorz Jeżowski. Wernisaż odbył się w Pałacu Sztuki 2 sierpnia 2004 roku. Ekspozycji towarzyszył obszerny katalog.

Wystawę *Barwy czasu – fotografie Michała Grychowskiego* pokazano w Kamienicy Hipolitów. Grychowski jest jednym z najbardziej znanych polskich fotografików. Mieszka w Krakowie i temu miastu poświęca najwięcej uwagi w swojej twórczości. W swoich pracach z niezwykłym szacunkiem i znajomością zagadnienia podejmuje tematykę spuścizny narodowej, kultury materialnej, historii sztuki i kultury na przestrzeni wieków. Autor wielu zdjęć zarówno do publikacji, jak i wystaw poświęconych tym zagadnieniom. Ekspozycje *Kraków – dzieje. Świątowo dziedzictwo kulturowe* czy *Cracovia sacra* były pokazy-

wane w wielu krajach. W większości zdjęć widać poszanowanie dla tak rzadkiej dziś fotografii klasycznej, którą autor potrafi naznaczyć własną indywidualnością. Fotografie Grychowskiego są rozpoznawalne dzięki ciekawej, niebanalnej kompozycji, zaś jego warsztat cechuje poszukiwanie nowych punktów widzenia oraz umiejętność wykorzystania miejsc i chwil najbardziej odpowiednich. Współpracuje z licznymi wydawnictwami, instytucjami kulturalnymi i agencjami w Polsce i na świecie.

Cykl zdjęć zatytułowany *Barwy czasu* pokazuje inną przestrzeń zainteresowań autora. Powraca on do wcześniej podejmowanej tematyki nieuchronności przemijania, śladów egzystencji człowieka, które wpisuje we własny świat barw. Fotogramy realizowane są w technikach tonorodzielczych; modyfikowanej izohelii barwnej oraz barwografii, realizowanych z pomocą programów komputerowych. Komisarzem wystawy był Andrzej Malik.

Rok 2004 – wystawy stałe i czasowe

Wystawy stałe

Z dziejów i kultury Krakowa

– Pałac Krzysztofory
(240 dni wystawowych)

Z dziejów i kultury Żydów

– Stara Synagoga (273 dni wystawowych)
Filia Oddziału – Apteka pod Orłem

Z dziejów krakowskiego teatru

– Dom pod Krzyżem (240 dni wystawowych)

Z dziejów Krakowskiego Bractwa Kurkowego

– Celestat (240 dni wystawowych)

Kraków 1939–1956

– Ulica Pomorska (240 dni wystawowych)

Wystawy sezonowe

Wieża Ratuszowa

Barbakan – *Historia obronności*

Fotografie – Klasztor Kamedułów

28 VI – 15 IX

komisarz wystawy: Piotr Hapanowicz

Wystawy czasowe

Sala wystaw zmiennych w Pałacu Krzysztofory

Szopki krakowskie – wystawa pokonkursowa

(62 Konkurs)

1 I – 16 II

komisarz wystawy: Anna Szałapak

Z dziejów krakowskiego projektowania.

Profesorowie Wydziału Architektury Wnętrz

19 III – 16 V

komisarze wystawy: Leszek Sibila, prof. Jacek Cupryś

Świat Ignacego Kriegera

– *ludzie ze szklanych klisz*

8 VI – 29 VIII

komisarze wystawy: Ewa Gaczoł i Teresa Kwiatkowska

Skarby krakowskich klasztorów.

Zbiory oo. Bonifratrów

16 IX – 21 XI

komisarze wystawy: Janusz T. Nowak i Witold Turdza

Szopki krakowskie

– *wystawa pokonkursowa*

6 XII – 31 XII

komisarz wystawy Witold Turdza

Sień Pałacu Krzysztofory

Anioły Krystyny Nowakowskiej

5 I – 16 II

komisarz wystawy: Elżbieta Firlet

Krakowskie

16 IV – 30 V

komisarze wystawy:

Maria Kwaśnik, Magdalena Skrejko,

Muzeum Historii Fotografii

Dom pod Krzyżem – Galeria Teatralna

Zygmunt Konieczny w teatrze i kabarecie

14 I – 14 III

komisarz wystawy: Wanda Kwiatkowska-Ptak

Gwiazda sceny krakowskiej

– *Elżbieta Karkoszka*

27 III – 23 V

komisarz wystawy: Krystyna Solańska

Iwona Borowicka

– *legenda Operetki Krakowskiej*

2 VI – 29 VIII

komisarz wystawy: Krystyna Solańska

Dramaty Czechowa na scenach krakowskich

20 X – 31 XII

komisarze wystawy: Małgorzata Palka-Konieczko,

Krystyna Solańska, Agata Kubik

Celestat

Pamiętki francuskich bractw kurkowych

w zbiorach polskich

26 VI – 26 IX

komisarz wystawy: Małgorzata Niechaj

Kamienica Hipolitów

*Meble – rysunki inwentaryzacyjne studentów
Wydziału Architektury Wnętrz krakowskiej ASP*
1 I – 31 I
komisarz wystawy: Leszek Sibila

*Dokumenty Komendy Głównej AK
ze zbiorów Marka Ney-Krwawicza*
16 II – 4 IV
komisarz wystawy: Monika Bednarek

*Janusz Trzebiatowski. Pejzaż erotyczny.
Malarstwo z lat 1986–1989*
21 IV – 20 V
komisarz wystawy: Stanisław Piwowarski

Nasza Akademia
25 V – 20 VII
komisarz wystawy: Maria Zientara

Moskwa na starej fotografii
29 VII – 15 IX
komisarz wystawy: Dorota Kurzawska

*Barwy czasu
– fotografie Michała Grychowskiego*
20 X – 15 XII
komisarz wystawy: Andrzej Malik

Wieża Ratuszowa – Galeria Letnia

*Z pracowni naszych artystów.
Paweł Taranczewski – malarstwo*
11 V – 30 VI

Stanisław Tabisz – malarstwo
7 VII – 30 VIII

Teresa Stankiewicz – malarstwo
8 IX – 30 X

Komisarzem wszystkich wymienionych wystaw
była Maria Zientara.

Zwierzyniecki Salon Towarzystwa Sztuk Wszelkich

Muzyczne klimaty. Pejzaż zwierzyniecki
7 I – 18 I

Świat malarski Teresy Świeży-Klimeckiej
25 I – 22 II

Kolorowa magia Krakowa
29 II – 29 III

*Mistyczna przestrzeń Krakowa
– wystawa malarska*
4 IV – 9 V

Zwierzęcy folwark (prace młodzieży Krakowa)
5 VI – 23 VI

Muzyczne klimaty
4 VII – 31 VIII

Świat w obrazach Edwarda Jąłoszewskiego
19 IX – 24 X

Z pracowni artystów Krakowa
7 XI – 11 XII

Z różnych lat – Izabela Kierska
19 XII – 31 XII
Komisarzem wszystkich wystaw był Jerzy Segda
we współpracy z Dzielnicą VII.

Stara Synagoga

Fotografie J. Benora
27 VI – 30 VIII
komisarz wystawy: Eugeniusz Duda

Pamięć zaklęta w kamieniu
26 X – 8 XI
komisarz wystawy: Anna Jodłowiec-Dziedzic

Pałac Krzysztofory – Galeria, 1 piętro

Asamblaż – Oswaldo Viteri
10 V – 13 VI
komisarze wystawy: Piotr Hapanowicz, Michał Grabowski

Józef Dietl i jego Kraków
14 X – 9 XII
komisarz wystawy: Bożena Urbańska

Wystawy zagraniczne

Szopki krakowskie – Remis
27 XI – 18 I 2005
komisarz wystawy: Łukasz Walas

Szopki krakowskie – Strasburg
komisarz wystawy: Marta Marek

**Działalność naukowa
i upowszechnieniowa**

Podobnie jak dotąd, prace naukowo-badawcze prowadzono wielotorowo. Za podstawowy obowiązek uznawano opracowanie dokumentacji obiektów wchodzących w skład kolekcji muzealnych. Praca nad nowo nabytymi obiektami przebiegała w różnym tempie. Opracowanie pewnych nabytków było stosunkowo proste, innych zaś wymagało żmudnych dociekań. W ciągu omawianych dwóch lat działały naukowe opracowały 4169 obiektów. Większość z nich to fotografie ukazujące często nieistniejące lub bardzo zmie-

Wernisaż wystawy z cyklu *Z pracowni naszych artystów – malarstwo Teresy Stankiewicz*; przemawia dyr. M. Niezabitowski, pierwszy z prawej L. Dutka, fot. R. Korzeniowski

Wernisaż wystawy z cyklu *Z pracowni naszych artystów – malarstwo Pawła Taranczewskiego*; na pierwszym planie ks. kard. F. Macharski w rozmowie z artystą i jego rodziną, fot. R. Korzeniowski

Pożegnanie z *Wieżą* – uczestnicy cyklu ekspozycji *Z pracowni naszych artystów* z kuratorem wystaw M. Zientarą, fot. R. Korzeniowski

nione budowle miasta, ludzi lub wydarzenia. Obok tego pojawiały się obrazy, rysunki, numizmaty, medale, odznaki, wyroby rzemiosła i przedmioty codziennego użytku, wśród tych ostatnich były niespotykane już dzisiaj lub stanowiące rzadkość. Prowadzono też reinwentaryzację zbiorów uzupełniając dotychczasowe zapisy o nowe ustalenia – zweryfikowano wiedzę o 1517 eksponatach.

Na podstawie tych badań zaczęto lub ukończono opracowywanie artykułów, np. *Wojenne losy krakowian w świetle kolekcji filatelistycznej Jana Pająka* (autorka: Monika Bednarek), *Archiwalia odnoszące się do rodzin krakowskich w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa* (Greta Czupryniak); *Kalendarze w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa* (Maria Kwaśnik); *Oprawy intrologatorskie książek. Projekty i ich twórcy w świetle kolekcji z warsztatu Roberta Jahody* (Leszek Sibila), a także katalogów zbiorów: *Tarcze legionowe w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa* (Janusz T. Nowak); *Karykatury aktorów w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa* (Krystyna Solańska); *Broń biała w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa* (Aleksandra Radwan); *Żydowska tkanina w zbiorach polskich* (Elżbieta Długosz).

Wiele czasu poświęcono na rozwiązywanie rozmaitych problemów z zakresu dziejów i kultury Krakowa, które zna-

lażył finał w postaci artykułów lub referatów publikowanych w wydawnictwach własnych lub obcych. Wśród autorów byli: Grażyna Lichończak-Nurek *Cmentarz Rakowicki. Pamiątki w zbiorach prywatnych i publicznych, Pölnische Schutzgesellschaften. Die Genese und Entwicklung bis Heute*; Marta Marek *Panorama Krakowa z Wieży Ratuszowej wczoraj i dziś*; Piotr Hapanowicz, Michał Niezabitowski *Rozwój przestrzenny Krakowa*; Maria Zientara *O ikonografii w współczesnej sztuce*; Małgorzata Palka-Konieczko *Leon Sępowski. Próba biografii*.

Zajmowano się także opracowywaniem scenariuszy wystaw, które zostały zrealizowane w omawianym dwuleciu, jak i tych które, zgodnie z planami, realizowane będą w latach następnych. Udostępnione ekspozycje wymieniono wyżej, przy omawianiu działalności wystawienniczej. Przygotowanie wystaw miało różną skalę trudności. Wśród podjętych tematów znalazły nie będące dotychczas przedmiotem badań oraz dobrze udokumentowane. Przedstawiając tytuły wystaw, skoncentrujemy się tylko na tych, które były szczególnie żmudne, wymagały najwięcej czasu oraz pomysłowości. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że autorzy borykali się z problemem zachowania proporcji między materiałem oryginalnym a pomocniczym, niezbędnym do lepszego uwypuklenia treści ekspozycji. W wielu wypadkach trzeba też było znaleźć sposób na zastąpienie bezcennych poznawczo, ale nieciekawych ekspozycyjnie, archiwaliów innymi środkami, wreszcie –rozwiązać problem równowagi między wymogami historyka a fantazją plastyka. W ciągu omawianego okresu przygotowywano następujące scenariusze: *Gwiazda sceny krakowskiej – Anna Dymna* (Małgorzata Palka-Konieczko); *Jan Wojnarski – malarstwo i grafika* (Stanisława Opalińska); *Nie od razu Kraków odnowiono* (Elżbieta Firlet i Andrzej Malik); *Zagłada Żydów krakowskich. W 60. rocznicę likwidacji getta krakowskiego* (Anna Jodłowiec-Dziedzic); *Bractwo Kurkowe z Tarnowskich Gór* (dr Grażyna Lichończak-Nurek); *Krakowskie Bractwo Kurkowe żywa tradycja* (Małgorzata Niechaj); *Skarby krakowskich klasztorów. Zbiory oo. Paulinów* (Janusz T. Nowak i Witold Turdza); *Zygmunt Konieczny w teatrze i kabarecie* (Krystyna Solańska i Witold Turdza); *80-lecie Wydziału Architektury Wnętrz ASP* (Leszek Sibila); *Świat Ignacego Kriegera. Ludzie ze szklanych klisz* (Ewa Gaczol i Teresa Kwiatkowska), *Polskie*

Bractwa Kurkowe we Francji (Małgorzata Niechaj); *Janusz Trzebiatowski. Pejzaż erotyczny. Malarstwo z lat 1986–1989* (Stanisław Piwowarski); *Czas chasydów* (Elżbieta Długosz); *Kobieta w historii* (Maria Zientara); *Apteka pod Orłem* (zespół pod kierownictwem Eugeniusza Dudy); *Iwona Borowicka – gwiazda Opery i Operetki krakowskiej. W 25-lecie śmierci* (Krystyna Solańska); *Gwiazda sceny krakowskiej – Elżbieta Karkoszka* (Krystyna Solańska, Wanda Kwiatkowska-Ptak); *Burza nadeszła ze wschodu* (Grzegorz Jeżowski we współpracy z Teodorem Gąsiorowskim, Instytut Pamięci Narodowej); *Albumy krakowskie* (Maria Kwaśnik we współpracy z Magdaleną Skrejko, Muzeum Historii Fotografii); *Skarby krakowskich klasztorów. Zbiory oo. Bonifratrów* (Janusz T. Nowak, Witold Turdza); *Józef Dietl i jego Kraków* (Bożena Urbańska); w cyklu *Z pracowni naszych artystów* prezentacje dokonań: Pawła Taranczewskiego, Teresy Stankiewicz, Stanisława Tabisza (Maria Zientara); *Barwy czasu. Fotografie Michała Grychowskiego* (Andrzej Malik); *Święta wojna – święta zgoda. W 100-lecie Cracovii i Wisły* (Grzegorz Jeżowski); *U progu wolności. W 25-lecie Solidarności* (Leszek Sibila, Maciej Miedzian); *Wybitni krakowianie – portrety Karoliny Śwideckiej* (Maria Zientara); *Mit i legenda Krakowa od księcia Kraka po Piotra Skrzynieckiego* (zespół: Anna Szałapak, Teresa Paszkot-Kluz, Maria Lempart); *Podróż po Europie arcyksięcia Ottoheinricha* (Elżbieta Firlet), *Profesor Józef Mitkowski. W 25 rocznicę śmierci* (dr Grażyna Lichończak-Nurek); *Kraków w chrześcijańskiej Europie* (Elżbieta Firlet, Emil Zaitz); *Kraków miasto prawa magdeburskiego* (dr Grażyna Lichończak-Nurek wraz z zespołem). Ostatnie pięć z wymienionych ekspozycji związanych jest z przyjętym założeniem, że każdej wystawie towarzyszyć powinien przewodnik, katalog lub co najmniej folder.

Pracownicy muzeum wiele uwagi poświęcili opracowaniu materiałów towarzyszących wystawom. Najciekawsze z nich przedstawimy przy omawianiu dorobku wydawniczego. Należy także wskazać na opracowanie skomplikowanego programu badawczego, który powinien zaowocować przygotowaniem makiety Krakowa, odtwarzającej kształt miasta około 1650 roku, makiety Rynku krakowskiego oraz kilku najbardziej charakterystycznych budowli: ratusza, Pałacu Krzysztofory, kościoła Wszystkich Świętych (Michał Niezabitowski we współpracy z Martą Marek i Waldemarem Komorowskim).

Innym absorbującym zajęciem, wynikającym z obowiązku udostępniania zbiorów i udzielania informacji o nich, były rozliczne kwerendy prowadzone na zlecenie konserwatorów, projektantów, pracowników naukowych, doktorantów, studentów, dziennikarzy i miłośników Krakowa. Pracownicy merytoryczni muzeum przeprowadzili kwerendy i odpowiedzieli na około 1517 różnorodnych zapytań, dotyczących zbiorów muzeum, oraz szeroko pojmowanej historii i kultury Krakowa.

Zgodnie z wieloletnimi planami prowadzono prace dokumentacyjne. Wzbogacono zapisy bibliografii Krakowa za lata 1939–1945. Obejmuje ona 3479 pozycji (przybyło 168). Uzupełniono kartoteki obejmujące dane o uczestnikach konspiracji, więźniów oraz aparatu niemieckiego i sowieckiego terroru. Baza liczy 26 089 pozycji, przybyły 753 pozycje (Jacek Salwiński, Monika Bednarek, Grzegorz Jeżowski).

Uzupełniono bazę danych na temat Żydów krakowskich o 855 nowych wyników, powiększono istniejące zapisy o 199 informacji. Uzupełniono bazę danych dotyczącą instytucji żydowskich o 265 nowe wyniki, wzbogacono istniejące zapisy o 157 nowych informacji (Eugeniusz Duda, Elżbieta Długosz, Anna Jodłowiec-Dziedzic, Beata Łabno). Powiększono bazę danych dotyczącą bibliografii polskich bractw kurkowych o 220 pozycji. Uzupełniono bazę danych *Członkowie Bractwa Kurkowego* – o 75 zapisów; rozszerzono bazę danych biograficznych *Poczet królów kurkowych* o dwa wyniki, uzupełniono wiadomości o 23 osobach (Grażyna Lichończak-Nurek) Uzupełniono bazę danych odnotowujących zmiany architektoniczno-urbanistyczne o 747 negatywów i opisów (Elżbieta Firlet).

Wiele uwagi poświęcono też popularyzacji działań muzeum, czego efektem było przygotowanie i opublikowanie kilkudziesięciu artykułów popularno-naukowych, przede wszystkim na łamach „Dziennika Polskiego”:

- *Najmłodszy król kurkowy; Pamiątki francuskich bractw kurkowych* (Małgorzata Niechaj),
- *Najcenniejszy klejnot królewski w kolekcji Krakowskiego Bractwa Kurkowego; Na wieczystą pamiątkę; Jak strzelnicę instalowano. Celestat to pierwsza w Krakowie budowla wzniesiona w stylu neogotyckim; Srebrny Ptak; Symbol czuwania – Kur Bractwa Kurkowego; Najcenniejszy klejnot królewski w kolekcji krakowskiego Bractwa Kurkowego* (Grażyna Lichończak-Nurek),
- *Krzysztofory – brama do ogrodu wiedzy o Krakowie* (Wacław Passowicz),
- *Kraków w odnowie; Tablica księcia Krakusa; Tuż przed zburzeniem (o bramie Mikołajskiej); Kraków w odnowie* (Elżbieta Firlet),
- *Uroczystość homagialna w Krakowie w dniu 17.08.1796; Wizyta Franciszka Józefa I w Krakowie w 1880 r.; Mieszczanin szlachcicem. Portret Teodora Baranowskiego; Karol Knaus (1846–1904) budowniczy i konserwator; Kościół Wszystkich Świętych w Krakowie; Józef Sare prezydent Krakowa; Królowa Jadwiga – obraz Walerego Eliasza Radzikowskiego; Dawne Kościoły kleparskie Świętego Krzyża i św. Walentego; Kazimierz Duch – senator; Zygmunt Hendel; Powstaniec królem. Portret Edmunda Klemensiewicza; Architekt Józef Pokutyński (Piotr Hapanowicz),*
- *Symboliczny krag; Kraków dla zachodnich kresów; Zagadka głowy księcia* (Jacek Salwiński),
- *Historia serwetką zapisana; „Patronat” (rzecz o opiece nad więźniami); Operacja Specjalna Koppe; Kartoteka więźniów gestapo; Bohaterstwo i zdrada* (Monika Bednarek),
- *Krótką historią jednej kuszy; Rzecz o granatach stradomskich; Ostrza sprawiedliwości* (Aleksandra Radwan),
- *Maciej Szukiewicz; Helena Modrzejewska* (Wanda Kwiatkowska-Ptak),
- *Włoskie kostiumy Jadwigi Mrozowskiej* (Krystyna Solańska),
- *Krakowskie sidolówki – rzecz o produkcji broni przez konspiracyjne zakłady zbrojeniowe; Akcja Burza* (Grzegorz Jeżowski),
- *Złocista tabula św. Eligiusza* (Łukasz Walas),
- *Zbiory oo. Bonifratrów* (Janusz T. Nowak, Witold Turdza),
- *Józef Dietl i jego Kraków* (Bożena Urbańska),
- *Ludzie ze szklanych klisz* (Ewa Gaczoł).

Muzeum było organizatorem i współorganizatorem sesji i konferencji naukowych, w których czynnie uczestniczyli pracownicy muzeum wygłaszając referaty. Kontynuowano też spotkania naukowe przygotowane przez pracowników.

W ciągu omawianego dwulecia przygotowano we współpracy z Zakładem Wychowania przez Sztukę Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego dwie sesje poświęcone historii i zbiorom klasztorów, prezentowanych na wystawach z cyklu *Skarby krakowskich klasztorów*. Program obu sesji przygotowali prof. dr hab. Jan Samek i wicedyrektor muzeum Waław Passowicz.

Z inicjatywy dyrektora Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK Stanisława Dziedzica muzeum było organizatorem sesji *Józef Dietl i jego Kraków*. Program sesji przygotowali i czuwal nad jej przebiegiem: dyr. Michał Niezabitowski i Waław Passowicz.

17 września 2004 roku gościliśmy uczestników XVII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich. W sali Fontanowskiej obradowano pod hasłem: „Dzieło sztuki – źródło ikonograficzne czy coś więcej?”. Z inicjatywy dyrektora Niezabitowskiego muzeum czynnie włączyło się w obrady, przygotowując poster *Historia jednego obrazu – bitwa pod Laskami Jerzego Kossaka*.

W tym samym miesiącu pracownicy Działu Naukowo-Oświatowego uczestniczyli w konferencji *Muzea dla edukacji* (24 września), prowadząc lekcje pokazowe. W salach Pałacu Krzysztofora 23 kwietnia odbyła się sesja Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa *Pałace i wille Krakowa*.

SESJA SKARBY KRAKOWSKICH KLASZTORÓW. ZBIORY oo. PAULINÓW

750. rocznica kanonizacji św. Stanisława
13 listopada 2003; prowadzenie:
prof. dr hab. Jan Samek, Janusz T. Nowak

Referaty:

- o. dr Arnold Chrapkowski OSPPE – *Powstanie zakonu Paulinów. Patrymonium – Charyzmat zakonu*;
- Bożena Urbańska – *Żywot św. Stanisława według Wincentego z Kielc*;
- Marta Marek – *Ikonografia gotyckiego kościoła na Skalce. Problem autorstwa widoku Skalki w tryptyku z Pławna*;
- prof. dr hab. Jan Samek – *Dwa szkice sztuce w kościele Paulinów na Skalce w Krakowie*;
- dr Elżbieta Piwowarczyk – *Zasoby Archiwum i biblioteki o.o. Paulinów w Krakowie na Skalce – wybrane przykłady z czasów średniowiecza*;
- Lucyna Rotter – *Zabytki złotnictwa XIX i XX wieku w kościele o.o. Paulinów na Skalce*;
- Małgorzata Niechaj – *Pątnictwo, pielgrzymki i wycieczki na Skalkę*;
- Witold Turdza – *Skalka w twórczości Stanisława Wyspiańskiego*;
- Teresa Kwiatkowska – *Ikonografia Skalki w zbiorach fotograficznych Muzeum Historycznego Miasta Krakowa*.

SESJA JÓZEF DIETL I JEGO KRAKÓW

14 października 2004;

prowadzenie: Michał Niezabitowski, Waław Passowicz

Referaty:

- prof. dr hab. Irena Homola-Skapska – *Drogi życia i działalności Józefa Dietla*;
- prof. dr hab. Jerzy Dietl – *Józef Dietl – człowiek zasad*;
- prof. dr hab. Aleksander Skotnicki – *Józef Dietl jako lekarz*;
- Genowefa Zeń-Ograbek – *Problemy konserwacji Krakowa za prezydentury Józefa Dietla*;
- dr Stanisław Dziedzic – *Kraków Józefa Dietla*.

SESJA SKARBY KRAKOWSKICH KLASZTORÓW

– ZBIORY oo. BONIFRATRÓW

5 listopada 2004;

prowadzenie:

prof. dr hab. Jan Samek, Michał Niezabitowski

Referaty:

- o. Albert Dorociak OH, przeor Krakowskiego Konwentu Szpitala zakonu Bonifratrów – *Święty Jan Boży i Bonifratrzy – nowe spojrzenie na szpitalnictwo*;
- Janusz T. Nowak, Witold Turdza – *Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. Wystawa z cyklu Skarby krakowskich klasztorów. Zbiory oo. Bonifratrów*;
- prof. dr hab. Jan Samek, Maciej Mularczyk – *Zespół kościoła, klasztoru i szpitala Bonifratrów w Krakowie. Wallery artystyczne w zakresie wychowania przez sztukę*;
- o. dr hab. Józef Marecki OFM Cap., Papieska Akademia Teologiczna Kraków – *Godła i symbole zakonu szpitalnego św. Jana Bożego – próba interpretacji*;
- Małgorzata Niechaj – *Cesarz Franciszek Józef I – patron szpitala Bonifratrów*;
- Marta Marek – *Teodor Talowski – architekt szpitala Bonifratrów*;
- dr Lucyna Rotter, Papieska Akademia Teologiczna Kraków – *Treści ideowe w monumentalnej dekoracji potrynitarzkiego kościoła Świętej Trójcy w Krakowie*;
- dr Elżbieta Piwowarczyk, papieska Akademia Teologiczna Kraków – *Miedziority i drzeworyty w starodrukach Bonifratrów w Krakowie – wybrane przykłady*.

Tematy i terminy spotkań naukowych pracowników Muzeum Historycznego Miasta Krakowa

ROK 2003

13 I – Monika Bednarek
Działalność Oskara Schindlera w Krakowie latami II wojny światowej

10 II – Maria Zientara
O ikonografii współczesnej sztuki

- 17 III – Leszek Sibila
Artyści współpracujący z pracownią intrologatorską Roberta Jahody na podstawie zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa
- 14 IV – Stanisław Piwowarski
Przemysław Nakoniecznikoff-Klukowski, pseud. Kruk II. Ostatni komendant Okręgu Krakowskiego AK
- 12 V – Małgorzata Palka-Konieczko
Portrety aktorów z kolekcji Muzeum Historycznego Miasta Krakowa
- 9 VI – Marta Marek
Teodor Talowski – architekt, rysownik, malarz
- 13 X – dr Grażyna Lichończak-Nurek
Europejskie i polskie bractwa kurkowe – różnice i podobieństwa
- 12 XII – Janusz T. Nowak
Tarcze legionowe w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa

ROK 2004

- 12 I – Elżbieta Błazewska
Domowe zegary mechaniczne Europy: ich styl, typy i formy
- 5 II – Joanna Strzyżewska
Muzeum Techniczno-Przemysłowe na kliszach Stanisława Kolowcy
- 22 III – Teresa Paszkot-Kluz
Wystawa muzealna – inscenizacja, imitacja czy mistyfikacja rzeczywistości kulturalnej
- 26 IV – Stanisław Piwowarski
Płk Zygmunt Miłkowski, pseud. Wrzos II. Komendant Okręgu Krakowskiego
- 17 V – Małgorzata Niechaj
Sebastian Sierakowski – architekt i budowniczy
- 14 VI – Maria Kwaśnik
Kalendarze ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa
- 18 X – Jacek Salwiński
Muzeum rozproszone Nowej Huty
- 15 XI – Elżbieta Długosz
Chasydyzm i chasydzi
- 13 XII – Witold Turdza
Kłęski, pomory, pożary

Działalność upowszechnieniowa

Prace upowszechnieniowe przebiegały zgodnie z wieloletnim rytmem. Główny akcent w działaniach informacyjno-popularyzatorskich położono na następujące działania: a) informowanie o podejmowanych przez muzeum akcjach i nowo otwieranych wystawach, b) współpracę ze szkołami i placówkami w ramach zajęć pozalekcyjnych, c) obsługę ruchu turystycznego i organizację imprez.

Ad. a) Największy nacisk położono na szybką i terminową informację. Jej adresatem były szkoły, organizacje zajmujące się prowadzeniem ruchu turystycznego, placówki oświatowe oraz widzowie indywidualni. Informacje adresowano również do prasy, radia i telewizji. Przekazywano też wiadomości o działaniach muzeum za pomocą internetu. Za najistotniejsze uznano podpisanie umowy z Wydawnictwem „Jagiellonia”, wydawcą „Dziennika Polskiego”, której efektem było przeznaczenie dwa razy w miesiącu pełnej strony wydania niedzielnego na informacje o muzeum. Pracownicy muzeum uczestniczyli w realizacji wielu audycji radiowych i telewizyjnych poświęconych zbiorom muzeum i ważnym problemom z historii naszego miasta (Andrzej Szczygieł, Waław Passowicz, Witold Turdza, Anna Szałapak, Małgorzata Niechaj, Stanisław Piwowarski, Wanda Kwiatkowska-Ptak, Leszek Sibila, Michał Niezabitowski i inni).

Ad. b). Dorocznym zwyczajem, szkoły wszystkich poziomów nauczania zostały zapoznane z programem działań oświatowych muzeum, informującym o możliwościach wykorzystania ekspozycji muzealnych w pracy dydaktycznej, w trakcie realizacji programów nauczania historii, języka polskiego, wychowania przez sztukę i innych. Utrzymywano ścisły kontakt z placówkami zajęć pozalekcyjnych m.in. domami kultury, bibliotekami i przede wszystkim z Centrum Kultury im. dr. Henryka Jordana. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt opracowania nowych form pracy dydaktycznej, tzw. warsztatów muzealnych – zajęć charakteryzujących się aktywnym uczestnictwem dzieci i młodzieży w realizowanym temacie z bezpośrednim kontaktem z muzealiami (Michał Niezabitowski, Marta Marek, Piotr Hapanowicz, Jacek Salwiński, Monika Bednarek, Beata Łabno). Ponadto we współdziałaniu z Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana przygotowano i przeprowadzono siedem konkursów wiedzy o Krakowie, adresowanych do młodzieży gimnazjalnej i licealnej. Założenia ideowe cyklu ze strony muzeum opracował zespół w składzie: Michał Niezabitowski, Waław Passowicz, Andrzej Malik, Elżbieta Firllet i Piotr Hapanowicz. W trakcie zajęć konkursowych przeprowadzono 84 spotkania, podczas których wykłady dla uczestników tych zmagani prowadzili pracownicy muzeum: Michał Niezabitowski, Andrzej Malik, Marta Marek, Piotr Hapanowicz, Michał Grabowski, Janusz T. Nowak, Danuta Radwan, Bożena Urbańska, Witold Turdza oraz zaproszeni goście, m.in. prof. Jacek Purchla, dr hab. Bogusław Krasnowolski, dr Paweł Pytko, Waldemar Komorowski. Nad konkursami patronat sprawowała Rada Miasta Krakowa. Laureaci otrzymali nagrody i dyplomy otrzymali w trakcie uroczystych sesji,

Rozpoczęcie przez dyrektora MHK M. Niezabitowskiego Finału Konkursu o tytuł Małego Króla Kurkowego 29 V 2004, fot. M. Niechaj

Finał Konkursu o tytuł Małego Króla Kurkowego – rzut lotkami do tarczy, fot. M. Niechaj

Finał Konkursu o tytuł Małego Króla Kurkowego – strzelanie z łuku prowadzi olimpijczyk Krzysztof Włosik, fot. M. Niechaj

Finał Konkursu o tytuł Małego Króla Kurkowego – rzut lotkami do kura z balonów, fot. M. Niechaj

które odbyły się w dniu święta miasta 5 czerwca. W latach 2003–2004 przeprowadzono następujące konkursy: *Nie od razu Kraków odnowiono, czyli dzieje odnowy zabytków Krakowa* (dla młodzieży licealnej, finał 24 IV 2003); *Kraków 1795–1918* (dla gimnazjalistów, finał 28 IV 2003); *Kraków metropolią czy prowincją Europy?* (licealiści, finał 21 V 2004); *Kraków romański i gotycki* (gimnazjaliści, finał 14 V 2004); *Kraków – Wieliczka miasto światowego dziedzictwa kultury* – nowy konkurs ideowo nawiązujący do wystawy *Kraków w odnowie* z 2003 roku (licealiści, finał 24 V 2004); *Kraków renesansu i baroku* (gimnazjaliści) oraz *Kraków maceznik czy Polski Piemont* (licealiści).

Ad. c) Pracownicy muzeum uczestniczyli w obsłudze ruchu turystycznego poprzez oprowadzenia grup, opracowanie informacji i szkolenia przewodników (Michał Niezabitowski, Małgorzata Niechaj, Wanda Kwiatkowska-Ptak, Anna Jodłowiec-Dziedzic). Muzeum samodzielnie i we współpracy z innymi instytucjami zorganizowało 72 imprezy. Najwięcej satysfakcji dostarczyły nam dwie z nich. *Noc muzeów*, zorganizowana z inspiracji Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W tej nocnej imprezie z 1 na 2 maja 2004 roku wzięło udział kilkanaście tysięcy osób. Dział Naukowo-Oświatowy MHK, Pałac

Krzysztoforów, Kamienica Hipolitów i Stara Synagoga przygotowały we współdziałaniu ze szkołą muzyczną wiele imprez i niespodzianek, które zostały bardzo dobrze przyjęte przez publiczność. Zwieńczeniem tych imprez był koncert Orkiestry Kameralnej Teatru Bolszoi z Moskwy, zorganizowany o północy w sali Baltazara Fontany. Kierownictwo „akcji” spoczywało w rękach Piotra Hapanowicza, Witolda Turdzy i Eugeniusza Dudy. Całością wydarzenia kierował dyrektor muzeum Michał Niezabitowski.

Drugim znaczącym wydarzeniem była zorganizowana z inicjatywy Małopolskiego Instytutu Kultury akcja *Muzeobranie*. Pracownicy muzeum przygotowali cały szereg zajęć dla różnej kategorii widzów: osób dorosłych, dzieci i całych rodzin. MIK sfinansował promocję oraz wydanie przygotowanych przez pracowników muzeum materiałów informacyjnych oraz pomocy dydaktycznych. Akcją prowadzono we wszystkich oddziałach naszego muzeum. Również w niej wzięło udział kilkanaście tysięcy widzów.

Znakomicie udała się też impreza adresowana do dzieci szkół podstawowych *Konkurs o tytuł Małego Króla Kurkowego*. Finał imprezy z udziałem braci kurkowych, łuczników na czele z olimpijczykiem, wicemistrzem Europy, trenerem kadry narodowej Krzysztofem Włosikiem

i drużyną rycerską – odbył się 31 maja 2003 roku. Zachęceniu sukcesem postanowiliśmy konkurs i imprezę finałową organizować cyklicznie, tak więc z dużym powodzeniem powtórzyliśmy ją 29 maja 2004 roku. Na uwagę zasługują też przeprowadzone w Barbakanie cztery *Turnieje rycerskie* (24 IV 2004, 12 V 2004, 19 VI 2004, 24 VII 2004). Ten rodzaj widowiska cieszył się dużym zainteresowaniem zarówno krakowian, jak i turystów. Imprezy prowadził Łukasz Walas.

Na podkreślenie zasługuje również współpraca z Krakowskim Konserwatorium im. Witolda Lutosławskiego, w wyniku której organizowaliśmy raz w miesiącu *Niedzielne poranki symfoniczne*, zaś we współpracy z Fundacją „Czardasz” odbyły się trzy spotkania z Operetką Krakowską. W imprezach organizowanych w salach muzeum uczestniczyli m.in. prezydent RP Aleksander Kwaśniewski (9 XII 2003), wicepremier Jerzy Hausner oraz minister Kultury Waldemar Dąbrowski (29 XI 2003). Sale naszego muzeum wykorzystywane były dla celów dyplomatycznych. W sali pod stiukiem Baltazara Fontany Pałacu Krzysztofory odbyło się spotkanie kanclerza Niemiec Gerharda Schredera i Marka Belki (4 XI 2004).

Jak zawsze z dużym powodzeniem muzeum organizowało przedsięwzięcia o charakterze masowym. Dorocznym już zwyczajem było organizatorem tradycyjnych imprez: w oktawę Bożego Ciała *Harców Lajkonika*, następnie *Intronizacji Króla Kurkowego* oraz od niedawna – *Intronizacji Małego Króla Kurkowego*, zaś w pierwszy czwartek grudnia Konkursu na najpiękniejsze szopki krakowskie. Imprezy te zgromadziły tłumy miłośników krakowskich tradycji i ciekawskich turystów.

W ciągu omawianego okresu pracownicy muzeum przeprowadzili 348 lekcji, w których wzięło udział 8287 uczniów. W grupach zorganizowanych oglądało ekspozycje muzealne 147 927 widzów. Ogółem w omawianym czasie muzealne ekspozycje zwiedziło 404 882 osoby. W tym miejscu warto raz jeszcze przypomnieć, że rok 2004 pod względem frekwencji był rekordowy: ekspozycje muzealne zwiedziło 227 465 osób.

Działalność wydawnicza

Jak to wskazywaliśmy, od wielu lat brak środków wpływał hamująco na rodzaj i liczbę wydawnictw realizowanych przez muzeum. Mimo tych bolączek, prawie stale towarzyszących działaniu muzeum, były lata lepsze i gorsze. Czasami dzięki wsparciu, udawało się wydać znacznie więcej pozycji niż wcześniej wydawało się możliwe. Obejmując kierownictwo muzeum, dyrektor Niezabitowski jako jedno z głównych założeń swojego programu przyjął konieczność znacznego poprawienia efektów tego odcinka działań muzeum. Zapowiedział też realizację opracowanego przez Wacława Passowicza przed kilku laty planu uruchomienia nowych serii wydawniczych: „Biblioteki Krzysztoforskiej” – wydawnictwa o charakterze monograficznym poświęconego wydarzeniom, twórcom, politykom, budowlom, rozprawom muzeologicznym itp., katalogów zbiorów MHK oraz serii popularnych materia-

Ogłoszenie wyników 62 Konkursu szopek krakowskich. Dyplom odbiera Agnieszka Malik, wyróżniona w kategorii szopek dziecięcych. Pierwszy z lewej wiceprezydent Krakowa Henryk Bątkiewicz, obok senator Piotr Boroń, fot. R. Korzeniowski

łów o charakterze dydaktycznym dla dzieci i młodzieży, służących m.in. jako materiały pomocnicze do konkursów wiedzy o Krakowie.

Pierwszym krokiem na drodze do podniesienia poziomu wydawnictw były działania na rzecz opracowania jednolitego modelu graficznego, który czyniłby muzealne wydawnictwa łatwo rozpoznawalnymi. Publikacje z lat 2003–2004 nie odbiegały od poziomu wydawnictw lat poprzednich. Do największych sukcesów zarówno naukowych, jak i edytorskich zaliczyć należy katalogi wystaw: *Kraków w odnowie* autorstwa Elżbiety Firlet, *Janusz Trzebiatowski. Pejzaż erotyczny. Malarstwo z lat 1986–1989* (Stanisław Piwowarski), *Z dziejów krakowskiego projektowania. Profesorowie Wydziału Architektury wnętrz* (Leszek Sibila, Jacek Cypriś).

Praca Elżbiety Firlet to dokumentacja prowadzonych od ponad 200 lat zabiegów konserwatorskich, ratujących najwybitniejsze zabytki naszego miasta. Opracowanie, będące zarazem interesującą rozprawą, przypomina idee konserwatorskie, które w ciągu opisywanego czasu ulegały różnym modyfikacjom. Pokazuje też, że krakowscy konserwatorzy mieli ścisły kontakt z najnowocześniejszą myślą europejską, byli na tym polu równoprawnymi partnerami światowej nauki. Katalog prezentujący twórczość Janusza Trzebiatowskiego, jednego z najbardziej popular-

nych artystów naszego miasta, zasługuje na wyróżnienie ze względu na piękną szatę graficzną i interesująco ukazaną drogę artysty z dalekich Kaszub na Parnas krakowskich plastyków. Architektura wnętrz jest stosunkowo młodą gałęzią sztuki, tworzyli ją często na pograniczu swych głównych zainteresowań najwybitniejsi artyści, ze Stanisławem Wyspiańskim na czele. Historia Wydziału Architektury Wnętrz krakowskiej ASP to w dużej części dzieje tego kierunku twórczości w Polsce. Muzealny katalog stanowi więc bardzo interesujący przyczynek do dziejów sztuk plastycznych w naszym kraju.

Mniej obszernie, a przecież jak zawsze bardzo ciekawe, były katalogi kolejnych ekspozycji z cyklu *Skarby krakowskich klasztorów*, poświęcone zbiorom i historii bytowania w Krakowie oo. Paulinów i oo. Bonifratrów. Wystawa poświęcona zbiorom paulinom zbiegła się z 750-leciem kanonizacji św. Stanisława. Główną zaletą obu katalogów jest to, że rejestrują one najważniejsze obiekty, które na co dzień niedostępne dla osób świeckich. Materiały publikowane w katalogach, autorstwa Janusza T. Nowaka i Witolda Turdzy, znakomicie uzupełniły wydawnictwa zawierające referaty wygłoszone na sesjach poświęconych obu zgromadzeniom, które wydało jako materiały z sesji.

Na specjalne wyróżnienie zasługują także obszerne foldery i przewodniki po ekspozycjach: *Zagłada Żydów krakowskich. W 60 rocznicę likwidacji krakowskiego getta* autorstwa Anny Jodłowiec-Dziedzic, *Pomorska – miejsce pamięci narodowej i oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa* (Monika Bednarek, Jacek Salwiński), *Mieszkański dom* (Witold Turdza), *Józef Dietl i jego Kraków* (Bożena Urbańskiej), *Barwy czasu w fotografii Michała Grychowskiego* (Andrzej Malik).

Jak zawsze wielkim uznaniem cieszyły się bardzo fachowe, pełne znawstwa i prawdziwej sympatii i uznania dla współczesnych twórców, krytyczne omówienia dokonań artystów prezentowanych na wystawach w Wieży Ratuszowej w cyklu ekspozycji *Z pracowni naszych artystów* autorstwa Marii Zientary. Na osobne potraktowanie zasługuje wnikliwe opracowanie dziejów Bractwa Kurkowego z Tarnowskich Gór na którego kształt decydujący wpływ miała dr Grażyna Lichończak-Nurek. Krakowskie Bractwo Kurkowe znalazło niestrudzoną popularyzatorkę swych dziejów i żywych tradycji w osobie Małgorzaty Niechaj, autorki znakomitego przewodnika po wystawie poświęconej bractwu, którą zorganizowaliśmy wspólnie z Muzeum Mazowieckim w Płocku.

Wreszcie, wśród osiągnięć wydawniczych muzeum należy wymienić wydanie po kilku latach przerwy kolejnego, 22 numeru rocznika „Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego” z wieloma artykułami pracowników muzeum i zaproszonych gości. Wśród pomieszczonych w tym zeszycie artykułów na szczególną uwagę zasługują rozprawy Bogusława Krasnowolskiego: *Kazimierskie miasto żydowskie i jego zabudowa w XVII wieku w świetle niektórych przekazów źródłowych*, Małgorzaty Niechaj o *Andrzeju Ettmayerze – pierwszym honorowym obywatelu Krakowa*, Moniki Bednarek o *Deutsche Emailnenfabrik Oskara Schiendlera w Krakowie w latach 1939–1945*

i Jacka Salwińskiego *Domu Śląskim w Krakowie. Geneza – historia – teraźniejszości*. Jak zawsze, w zeszycie znalazła się informacja o pracy muzeum, zamieszczona w *Kronice działalności* prowadzonej niezmiennie od wydania pierwszego rocznika po dziś przez Wacława Passowicza.

Oprócz wydawnictw własnych pracownicy muzeum drukowali swe prace w innych oficynach. Ważnymi pozycjami w ich dorobku wydawniczym były: przewodnik *Żydowski Kraków* Eugeniusza Dudy, *Przewodnik po Podgórzu* ze wstępem i pod redakcją Jacka Salwińskiego oraz tekstami Agnieszki Szymczak, *Prądnik Biały – dziedzictwo kulturowe, historycznych miejscowości tworzących dzielnicę IV Krakowa* pod redakcją Jacka Salwińskiego z tekstami Piotra Hapanowicza, Małgorzaty Niechaj i Michała Niezabitowskiego, a także popularyzujące handlowe tradycje Krakowa seryjne wydawnictwo „Kupiecki Kraków” z artykułami Hapanowicza, Niezabitowskiego i Salwińskiego.

Rada Muzealna

W związku z wygaśnięciem mandatu Rady Muzealnej prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski powołał nowy jej skład, wręczając uroczyste akty nominacji na inauguracyjnym posiedzeniu nowej Rady, które odbyło się w 25 listopada 2003 roku w sali portretowej krakowskiego magistratu. W spotkaniu uczestniczyli: prof. Jacek Majchrowski – prezydent Krakowa, prof. Andrzej Głowacki – dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wacław Passowicz – wicedyrektor Muzeum Historycznego miasta Krakowa, członkowie Rady Muzeum: Andrzej Sołtan – przedstawiciel Stowarzyszenia Muzealników Polskich, wicedyrektor Muzeum Historycznego Stołecznego Miasta Warszawy, Jacek Łodziński – prezes Towarzystwa Przyjaciół Akademii Sztuk Pięknych, prof. Krzysztof Zamorski – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Historycznego, Jerzy Żmudzinski – przedstawiciel Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Anna Baranowa – przedstawicielka Stowarzyszenia Historyków Sztuki, prof. Jerzy Wyrozumski – prezes Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, prof. Jacek Purchla – przedstawiciel Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa i dyrektor Międzynarodowego Centrum Kultury, dr inż. Paweł Pytko – przewodniczący Rady Miasta Krakowa, Paweł Pajorski z Biura Ochrony „Protector”, Ryszard Kucharski – przedstawiciel Krakowskiego Klubu Kolekcjonerów, Maria Zachorowska – przedstawicielka Małopolskiego Oddziału Stowarzyszenia Związku Muzeów Polskich i dyrektor Muzeum Etnograficznego w Krakowie, Ewa Wyka – przedstawicielka Małopolskiego Oddziału Stowarzyszenia Muzealników Polskich, Marcin Biborski – pracownik Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. W posiedzeniu nie wzięli udziału: Genowefa Zań-Ograbek – miejski konserwator zabytków oraz prof. Czesław Dźwigaj – podstarzy ds. organizacji Towarzystwa Strzeleckiego „Bractwo Kurkowe” w Krakowie.

Na wstępie spotkania głos zabrał prezydent Krakowa, który przypomniał znaczenie Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, podziękował członkom Rady za obec-

ność i chęć pracy w nowej Radzie. Jednocześnie poprosił o ukonstytuowanie się Rady i wybranie przedstawicieli do Komisji Konkursowej w związku z ogłoszonym konkursem na stanowisko dyrektora muzeum. Wicedyrektor MHK Waław Passowicz przedstawił historię instytucji, jej aktualny stan i plany na przyszłość. W dalszej części spotkania wybrano prezydium Rady w składzie: prof. dr hab. Krzysztof Zamorski – przewodniczący, Maria Zachorowska – zastępca przewodniczącego, dr Ewa Wyka – sekretarz. W kolejnym głosowaniu członkowie Rady wybrali członków Komisji Konkursowej. Zostali nimi: prof. prof. Krzysztof Zamorski, Jerzy Wyrozumski, dr Ewa Wyka, Maria Zachorowska, prof. Jacek Purchla. Następnie zebrani krótko wymienili przymioty, którymi ich zdaniem powinien charakteryzować się przyszły dyrektor muzeum.

Kolejne zebranie Rady Muzeum odbyło się 22 stycznia 2004 roku. W zebraniu uczestniczyli następujący członkowie Rady: Anna Baranowa, Marcin Biborski, Czesław Dźwigaj, Ryszard Kucharski, Paweł Pajorski, Jacek Purchla, Paweł Pytko, Ewa Wyka, Jerzy Wyrozumski, Maria Zachorowska, Genowefa Zań-Ograbek. Obradom przewodniczył Krzysztof Zamorski. W posiedzeniu uczestniczyli ponadto: dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK Stanisław Dziedzic oraz dyrektorzy MHK: Michał Niezabitowski, Waław Passowicz, Jacek Salwiński.

Dyrektor Dziedzic omówił problemy finansowania muzeum, informując zebranych o przyznaniu przez gminę miasta Krakowa oraz SKOZK dodatkowych środków na remont Pałacu Krzysztofory. W drugim punkcie zebrania, po dyskusji z udziałem m.in. dr. Pawła Pytki, Anny Baranowej, prof. Jerzego Wyrozumskiego, przyjęto Regulamin Rady Muzealnej. Następnie dyrektor Passowicz przedstawił sprawozdanie z działalności muzeum, omawiając wyniki działań merytorycznych i bilans finansowy. W dyskusji głos zabierali: Anna Baranowa, Genowefa Zań-Ograbek, Krzysztof Zamorski, Paweł Pytko, Jacek Purchla wniósł o uzupełnienie sprawozdania o informację na temat stanu kadrowego i zarobków poszczególnych grup pracowniczych, kosztów obsługi imprez miejskich oraz działalności Zwierzynieckiego Salonu i stanu prac w Aptece pod Orłem. Poproszono, by skróconą wersję sprawozdania, poszerzoną o wnioskowane uzupełnienia, rozesłać przed następnym posiedzeniem Rady. W kolejnym punkcie dyr. Niezabitowski przedstawił podstawowe punkty swego programu działania, który w całości został przesłany członkom Rady przed zebraniem. Za najważniejsze uznał problemy wynikające z rozpoczynającego się remontu głównego gmachu muzeum – Pałacu Krzysztofory, budowę ekspozycji w piwnicach Sukiennic, braku w budżecie środków na prowadzenie Apteki pod Orłem, konieczność reformy struktury muzeum oraz stworzenie stanowiska zastępcy dyrektora ds. organizacyjnych, wreszcie przyjęcie programu obchodów 750-lecia lokacji. W dyskusji głos zabierali: Dźwigaj, Pytko, Biborski, Zań-Ograbek, Baranowa, wyrażając poparcie dla kierunku działań zarysowanych w programie dyr. Michała Niezabitowskiego.

W kolejnym punkcie zebrania p.o. zastępcy dyrektora MHK Jacek Salwiński przedstawił plan działania na rok

2004. Po dyskusji, w której głos zabierali Zań-Ograbek, Baranowa, Kucharski, zebrani wstępnie zaakceptowali założenia planu. Następnie dyr. Niezabitowski przedstawił projekty niezbędnych zmian w statucie muzeum oraz wstępny projekt nowego regulaminu organizacyjnego. Zebrani zaakceptowali propozycje dyrektora. W ostatnim punkcie zebrania przyjęli rezygnację Pawła Pajorskiego z pracy w Radzie, podejmując zarazem decyzję o zaproszeniu do udziału w niej prof. Jana M. Małeckiego.

Następne zebranie Rady odbyło się 15 marca 2004 roku w Kamienicy Hipolitów. Uczestniczyli w nim: Baranowa, Dźwigaj, Purchla, Sołtan, Wyka, Zamorski, Zań-Ograbek, Żmudziński. W posiedzeniu wzięli też udział: prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Stanisław Dziedzic, dyrektorzy muzeum: Niezabitowski, Passowicz, Salwiński oraz główny specjalista ds. komputeryzacji muzeum Andrzej Malik i kierownik Oddziału Kamienica Hipolitów Witold Turdza. Prezydent Krakowa podkreślił, że przed muzeum stoi ogromne zadanie – przygotowania programu obchodów 750-lecia lokacji. Zapowiedział powołanie specjalnego Komitetu, który będzie koordynował prace nad obchodami tej wielkiej rocznicy. Muzeum powinno odgrywać w tym programie rolę wiodącą. Jednocześnie zwrócił uwagę na konieczność nadzwyczajnej troski o Aptekę pod Orłem, która winna mocno promować Kraków i samo muzeum.

Dyrektor Passowicz przypomniał najważniejsze prace w 2003 roku oraz założenia budżetu 2004 roku. Zebrani zwrócili uwagę na planowaną mniejszą dotację (Zamorski, Purchla) i wskazali na konieczność zapewnienia większych środków na rozwój muzeum, prosili też prezydenta o uwzględnienie potrzeby wzrostu płac pracowników muzeum.

Prezydent omawiając budżet miasta wyjaśnił, że ewentualność zwiększenia środków dla muzeum jest możliwa dopiero w 2005 roku. Zebrani jednogłośnie przyjęli sprawozdanie i plan budżetu. Następnie Jacek Salwiński przedstawił najważniejsze punkty planu pracy MHK na rok 2004. Zaakcentował on potrzebę przygotowania planu obchodów rocznicy lokacji, powołanie w muzeum Działu Promocji i Marketingu, modernizację strony internetowej, przygotowanie instytucji do remontu. W dyskusji głos zabierali: Dźwigaj (wnioskował potrzebę zmian w ekspozycji w Celestacie), Baranowa (polemizowała, wskazując, że wprowadzenie współczesnych portretów królów kurkowych do głównej sali może pogorszyć jej kształt), Zań-Ograbek (wnioskowała, by muzeum opracowało plan zagospodarowania murów obronnych z Bramą Floriańską i Basztą Pasamoników). Zebrani w głosowaniu większością głosów przyjęli oba wnioski. Następnie zaakceptowali jednogłośnie plan pracy muzeum. Z kolei dyr. Niezabitowski przedstawił aktualne prace nad projektem obchodów 750-lecia lokacji. Skoncentrował się na pracach przygotowawczych do planowanej w 2007 roku wystawy *Kraków – miasto prawa magdeburskiego*. Omówił zadania badawcze i dokumentacyjne, które pozwolą na przygotowanie wielkiej makiety Krakowa lokacyjnego oraz wirtualnego obrazu miasta. Wywód dyrektora Michała Niezabitowskiego zilustrował przygotowany przez Andrzeja

Malika pokaz programu komputerowego, opracowanego przez specjalistów z Marsylii, realizujących podobne zadania. Jednocześnie dyrektor Niezabitowski omówił starania muzeum o pozyskanie sponsorów do realizacji planowanych przedsięwzięć oraz instytucje i organizacje, które udało się pozyskać do współpracy z muzeum. W dyskusji głos zabierali: Wyka, Dziedzic, Dźwigaj, Żmudziński, Zamorski. Dyskutanci wyrazili zadowolenie i podarcie dla inicjatyw muzeum, zwrócili też uwagę na konieczność zsynchronizowania działań placówki z innymi pracami, które podejmować będzie miasto. Relacjonując sprawy bieżące, dyrektor Niezabitowski poinformował Radę o przesłaniu projektu statutu do władz miasta, zaś dyrektor Dziedzic powiadomił, że trwają prace nad uregulowaniem spraw własnościowych Pałacu Krzysztofora. Zebranie zakończono zwiedzeniem przez członków Rady ekspozycji Mieszkański dom.

Kolejne posiedzenie Rady odbyło się 17 listopada 2004 roku w Starej Synagodze. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Rady: Biborski, Kucharski, Małeczki, Purchla, Pytko, Wyka, Wyrozumski, Zachorowska, Zamorski, Żmudziński. Na posiedzeniu był też obecny dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Stanisław Dziedzic, dyrektorzy muzeum: Niezabitowski, Passowicz, Salwiński oraz kierownik Oddziału Stara Bożnica Eugeniusz Duda. Zebraniu przewodniczył Krzysztof Zamorski.

Dyrektor Michał Niezabitowski przedstawił Radzie, z prośbą o zaopiniowanie, obszerny dokument, który zgodnie z wymogami Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego niezbędny jest do włączenia muzeum w poczet muzeów rejestrowanych. Dokument ten to wszechstronny obraz instytucji, zawierający opis jego zbiorów, ocenę bazy lokalowej, charakterystykę kadry pracowniczej, opis dokonań wystawienniczych, badawczych, konserwatorskich, popularyzatorskich, wreszcie – źródeł finansowania. W dyskusji głos zabrała dyrektor Zachorowska, która wyraziła uznanie dla muzeum za ogrom pracy włożony w opracowanie przedstawionej dokumentacji. Następnie Rada na wniosek przewodniczącego Krzysztofa Zamorskiego jednomyślnie podjęła decyzję o jego pozytywnym zaopiniowaniu.

W punkcie następnym dyrektor Jacek Salwiński przedstawił projekt nowelizacji planu pracy muzeum w związku z otrzymanym od władz miasta zadaniem organizacji nowego oddziału MHK, poświęconego Nowej Hucie. W dyskusji głos zabierali: prof. Wyrozumski, Dziedzic, Biborski, Zachorowska, Małeczki. Pytano czy powstanie Oddziału jest zbieżne z dążeniem nowohuckiej społeczności do stworzenia samodzielnej placówki muzealnej, a także czy niewielki metraż, którym dysponuje nowy Oddział, spełni wymogi do prowadzenia szerszej działalności. Zastanawiano się również jaką nazwę winien posiadać. Jacek Salwiński odpowiadając na postawione pytania stwierdził, że program pracy nowego Oddziału, podobnie jak jego powstanie, jest wynikiem zbieżności inicjatyw społecznych i przemysłów muzeum. Szczerłość miejsca nie powinna być przeszkodą, gdyż nie planuje się budowy stałej wystawy, lecz organizację wystaw zmiennych.

Dyrektorzy Niezabitowski i Passowicz przedstawili działania muzeum w ciągu trzech kwartałów 2004 roku. Wskazali na interesujące wystawy: stała – w Aptece pod Orłem poświęconą Pankiewiczowi, oraz czasowe, np. *Józef Dietl i jego Kraków*, *Świat Ignacego Kriegera – ludzie ze szklanych klisz*. Omówili postęp prac nad programem obchodów 750-lecia lokacji, oraz wciąż nie dające się rozwikłać problemy własnościowe Pałacu Krzysztofora, co niekorzystnie rzutuje na plan i przebieg remontu generalnego. Ponadto dyrektor Passowicz przedstawił sytuację materialną pracowników, wskazując na konieczność przeprowadzenia regulacji płacowej, które mogłyby zmienić ich trudne położenie. Zabierający głos w dyskusji przewodniczący Rady z uznaniem mówił o wynikach pracy muzeum, jednocześnie zwrócił się z apelem do reprezentujących władze miasta dr. Pawła Pytki oraz dyrektora Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Stanisława Dziedzica o podjęcie stosownych działań, które przyczynią się do poprawy warunków płacowych pracowników muzeum.

Kierownik Oddziału „Dzieje i kultura Żydów krakowskich” Eugeniusz Duda przedstawił prace tego Oddziału oraz scharakteryzował możliwości jego dalszego rozwoju, których upatruje m.in. w poszerzeniu bazy lokalowej bądź to przez budowę nowego budynku, bądź przez objęcie przez muzeum Bożnicy Wysokiej na co wstępna zgodę deklaruje prezes Żydowskiej Gminy Wyznaniowej Tadeusz Jakubowicz. Zabierający głos w dyskusji członkowie Rady Żmudziński i Pytko wyrazili poparcie dla zaprezentowanego sposobu myślenia uznając, że Kraków powinien posiadać nowoczesne muzeum, prezentujące dzieje i kulturę Żydów. Krzysztof Zamorski przedstawił wnioski o opracowanie planu zagospodarowania Synagogi Wysokiej. W ramach wolnych wniosków przewodniczący Rady podziękował muzeum za aktywny wkład w organizację XVII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich.

Zmiany personalne

W 2003 roku zostali przyjęci do pracy następujący pracownicy: Łukasz Biały, Józefa Bieda, Hanna Dobrzeniecka, Grzegorz Jeżowski, Anna Pióro, Lidia Przybylska, Jacek Szczerbiński, Barbara Wiśniowska.

Odeszli z pracy: Barbara Kaplik, Leszek Kaplik, Iwona Mika, Marzena Morawetz, Helena Picińska, Aniela Staniecka.

W 2004 roku przyjęto do pracy następujące osoby: Wojciech Adamczyk, Robert Dziuba, Małgorzata Gadomska, Roman Grabowski, Kinga Kasalka, Małgorzata Korz, Agata Kubik, Maria Lempart, Małgorzata Majka, Maciej Mieźian, Sebastian Sołek, Adam Surmacz, Paweł Świerczek, Agnieszka Szymczak, Łukasz Walas, Jerzy Zwolański.

Odeszli z pracy: Grażyna Ajakaiye, Maria Botor, Mirosław Dziwisz, Tomasz Kościółek, Wiktor Kucharski, Magdalena Kurowska, Wanda Kwiatkowska-Ptak, Stanisława Legutko, Anna Piątek, Bronisław Pięćnik, Marek Płonka, Krystyna Solańska-Aleksandroff, Waław Trzeniec, Dorota Twardzik, Waław Wagner, Antonina Wędzicha.

Jubileusze pracy obchodzili w 2003 roku:

- 20-lecia pracy: Maria Botor, Maria Kwaśnik, Sylwia Pachota, Iwona Prochowska, Grażyna Synowiec;
- 25-lecia pracy: Grażyna Ajakaiye, Maria Baster, Józefa Bieda, Dorota Kowalewska, Magdalena Kurowska, Teresa Kwiatkowska, Janusz T. Nowak, Maria Michalik, Anna Pióro, Honorata Pilawska;
- 30-lecia pracy: Marian Walas; 35-lecia pracy: Józef Cyganik, Izabella Kafiaków, Dorota Twardzik, Elżbieta Wojtała;
- 45-lecia pracy: Leszek Kaplik.

W 2004 roku przypadły jubileusze:

- 20-lecia pracy: Bogumiła Kozak;
- 25-lecia pracy: Krzysztof Drabik, Iwona Juchno, Bogumiła Kluz, Małgorzata Kopeć, Julia Kowalewska, Małgorzata Kozdroń, Jadwiga Kwaśnik, Janina Mędrała, Irena Woźniak;
- 30-lecia pracy: Aleksandra Jaklińska-Duda, Eugeniusz Duda, Janusz Sołek;
- 35-lecia pracy: Witold Turdza, Waław Trzeniec, Waław Wagner;
- 45-lecia pracy: Stanisława Legutko, Zdzisław Maj, Anna Piątek.